

ცისკარი.

1870

სეპტემბერი

წელიწადი მეოთხსეუ.

წოდებათ ს. ს. უღებათა:

I. კეკელიძე (მოთხრობა). ი. კერესელიძისა.

II. (ლეკი) დავით ყორღანოვის გარდაცვალება-
ბაზუდ.

III. ბეატრიკე ჩენი (მოთხრობა). გ. ასათიანისა.

IV. ქართული კერისთობა. კო. ბერძენოვისა.

ტფილისს.

მარტირუნიანის ტიპოგრაფიაში.

მ მ მ

(მთხრობა).

გორომანდელის კიდევად, მადრასის ახლოს, უდაბურს მხარეზედ, შეგხედება მშჳწნიერი სანახაობა, რომელზედაც არც ერთს მოგზაურს არა უთქვამსრა, ამისათვის რომ ვერ შესძლებია გამოეთქუა ის სიმშჳწნიერე ვერც კალმით ზ ვერცა ენით. იუო მხოლოდ ერთი მსწავლული ევროპელი, საკელად სონერალი, რომელმანცა რა ნახა, ისე აღტაცებაში მოვიდა, რომ გაბედვით წამოიძახა: ოჲ, რა ჩინებული რამ უოფილა ინდოეთის ბუნება, ამ უდაბურს ტინეველშიო! —

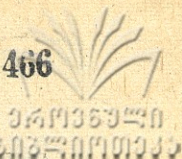
უნდა სჯნიდის ქჳსშა ვსთქუა, რომ ისევ მე ვველა მოგზაურზედ უკეთესად შემოძლიან იმ სანახაობის აღწერა ზ ამ აღწერაში წარმოუდგენ ნამდვილს ტინეველის ბუნებას. აი, სურათი იმ სანახაობისა: ჰირუტლად არის ტბა, რომლის ღურჯი წყალი ტოტებათ შემოდიან გარშემო ნაჰირებში, ორის თუ სამის ვერსის სიშორეზედ; სამის მხრით აქუეს მთები, რომელნიცა მწვა-

ნედ ახავერდებულები არიან. მეორეს მხრით ვრცელი მი-
 ნდორია ზე ზედ ურიცხვი ბზა არის ამოსული ისე, რომ
 მნახველს წარმოუდგება თვალთ წინ ვრცელი ბზის ბა-
 დი. ტბის ნაპირებსზედ რომ გამოსულან წელის ტოტე-
 ბი, რომელიც ზემოთაც მოვისსენიეთ, იმ ტოტების
 შიგა ზე შიგ არიან ვიწრო ზე მოგრძო ხმელი ალაგები,
 რომელზედაცა დგანან დიდროანნი ტყის ხეები.— ამ ხე-
 ებს ქუჩა დაშლილ ზემ-ზედათ შედიან ვეფხეები ტბის
 წელის დასაღვეად.

ამ ტბის ჰორ ზე ჰორ მთის ძირში შიგის გრძელად
 ხეივანივით სწორე გზა, რომლის ორივე მხრივ ჩამწერი-
 ვებულნი არიან სამსა ზე ოთხს რიგად ნაპერწკლის
 ხეები; ამ გზის შუა ალაგითგან, ჩამოდის ოც ზე ოთხი
 ფხვი კიბე სანდლის ხისგან შედგენილი ზე დაეშვება
 ტბაში. ამ კიბის თავზედა დგას მშუტნიერი სოფელური
 სახლი.—

18. . . წელს, ეს სახლი ეკუთვნოდა ერთს დიდ ში-
 დარს მადრასის მეტატონეს, სახელად მუნუსემის—ეს
 მუნუსემი იყო ინდოელი ზე ჰირველად იყო კერპთაყვანის-
 მცემელი. შემდგომს შიგლო რა ფრანგების სარწმუნოება,
 ერთის სიტყვით რა გაქრისტიანდა, შეირთო ცოლად
 გოლანდიელის ქალი, რომელსაცა მზითვათა ჰქონდა
 ერთი შიგლონი ჰიასტრი.

მშუტნიერს მუნუსემის ცოლს ერქვა კევა. იმ დროს,
 რა დესაც ამ მოთხრობასა ვწერ, კევა იყო ოც ზე ოთ-
 ხის წლისა. თუ არა ყოფილხართ ინდოეთში, არ შე-



გიმლიანთ იცოდეთ, თუ რა მოქმედება აქვს ამ ინდო-
ეთის ბუნებაში, ევროპულ მშენებელს ქალის სახელს,
ვაი იმ მოგზაურის ბრალი, რომელიცა შემოვიღოდა
გვეს სახლში დასასვენებლათ! ისა სვამდა გვეს თვა-
ლებითგან გულის საწამლავსა, რაკი ნახავდნენ მგზავრ-
ბი გვეს, იმათ დაავიწებოდნათ მაშინ თვსიც, ტომიც,
მცნობიც, ცოლიც ღ მკლაც.

გვეს ქმარი იყო იმ ბედნიერს წლოვანებაში, რო-
დესაც რომ კაცს უტოვებს ვოველი გულის ნდომა; ან-
ბობდნენ კი, რომ ვითომც იმან სრულებით სიემაწვი-
ლითჟ არ იცოდა ეჭვნეულება, ამისათვის მუნესემის
არა უუვარდა რა ისე, როგორც სტუმრების მიღება,
მცნობი ყოფილიყო, თუნდა არა მცნობი. ძალიან უუვა-
რდა სტუმრებთან დროს გატარება, ამისათვის ვინც მო-
გზაური მოვიდოდა უცხო ქსენიტგან ღ ვინცა ნახავ-
და მშენებელს გვეს, შეუძლებელი იყო არ ჩავარდნო-
და იმისი სიეწარული. ასი მეტი ჰევენდა მოსიეწარუ-
ლე, მაგრამ, ის არც ერთს ეურადღებას არ ამღეევდა,
მრთული თავისი სიცოცხლე გაეტარებინა ჰატიოსნურს
ყოფასევაში.

გვეს, უფრო მეტად უუვარდა ოცს ემაწვილს კაცსა,
ეს იცოდა გვეს ღ როდესაც სუმრობით ეტეოდა თავის
ქმარს, რომ სრული ბედნიერი არა ვარო, კეთილი მუ-
ნესემი უზასესებდა: «ჩემო სიცოცხლე, ეგ ამისათვის,
რომ ჩვენს სახლში, ოცი სასტუმრო ოთახის მეტი არ
არისო; ჩვენ სეურაზედ ოც კაცსედ მეტი არა სხედს

დ. შენც, შენი სულის ჭირიშე, იმ ოცის მიხედვით გაზრდილი
 ნაგებდეთ.

ამ დროს ტინეველიის ტბის კიდესედა მოვიდა ერ-
 თი მსწავლული მოგზაური, ემაწვილი კაცი, გამოგზა-
 ვნილი ჰარიქითგან ინდოეთში, ერთის იშვიათის ფრი-
 ნველის მოსაპოვებლად, — ეს იმ კვარი ფრინველი იყო,
 რომელიცა არ იყო უოვლის ფრით სრულს ჰარიქის
 მუხუშში, ამ მსწავლული მოგზაურის სახელი იყო გა-
 ბრიელი, იმასა ჰქონდა წიგნები ინდოეთში მსწავლულ
 კაცებთან, დასმარებასედა. გაბრიელმა დახარჯა სამოცი
 ათასი ფრანკი, დ. ის იშვიათი ფრინველი ჯერ კიდევ
 ჯერ მოიგდო ჯელში. იმან მოიარა ინდოეთში, რაც რამ
 კუნძულები იყო, ან ნახევარ კუნძულები, მრავალი ად-
 გილები დ. რომ ჯერას გახდა, ბოლოს მოვიდა ტინე-
 ველის ტბის კიდესედა.

შემდ რა საკმაოდ განაცხოველა ინდოეთი დ. დაე-
 მება ოკიანოში, ამ დროს გაბრიელი შიადგა მუნესების
 სახლსა. კევა იჯდა ერთის დიდის ბზის ხის ქეშმა დ.
 კარს შემოსეოდნენ ერთობ ვინცა ვინ იუვენენ იმისი
 თაუგანის მცემლები; ქმარს უველასათჳს ზურგი შეექცია.
 გულგრილად დ. ათამაშებდა კრიალოსანსა, რომელსაცა
 ეწოდება ინდოურად მისბას.

გაბრიელი თუმცა მსწავლული იყო, მაგრამ უბრა-
 ლოთ არ ეცო, ის იყო ჩაცმული სუფთად, სახე ჰქო-
 ნდა სანდომიანი, დ. ცხენზედაც ჩინებულათ იჯდა. იმას
 გვეგებნენ ორნი არაბნი მსახურნი დ. ჩამოახდინეს ცხე-

ნითგან, როგორც თუთან გაბრიელი, ისე იმისი მსახუ-
რი; ხოლო მუნუსემი ადგე რა ღ მიეცება ახალ-გაზდა
ფრანცუზს, მიუალურსა შემდგომის სიტუებით: „კეთი-
ლი იეოს თქვენნი მობძანება ჩვენსა, ინებოს ღმერთმა,
თქვენცა დაგატყობოთ ჩვენის ცბის ნახვამ:

გვეას მოტრუიალეთა შეხედეს ამ მსწავლულს ფრა-
ნცუზს ერთობ გულგრილად. გვეამ თავის დაკვრის მა-
გიერ, აუქნივა მარაო, რომელიცა იუო სწილოს ძელი-
სა ღ მიე იხსენენ მუირუასი ქვებო.

როდესაც გაბრიელმა უანბო, თავის მოგზაურობის
მიზეზი, მაშინ მუნუსემიმ დანახვა ჩრდილოეთით სამ-
სრეთადინ თავისი სემფლობელო, იმის ნიშნად, რომ,
როგორც იმისი სურვილი იუო, ისე მოეხმარებინა.

ამ დროს დაჰკრეს ზარსა. ეს ის ნიშანი იუო, რომ
ვანშამი მზათ იუო. ინდოელების ჩვეულებით, გვეამ გა-
უარა თავის ქმარს მკლავში გელი ღ გასწიეს ვანშმის
ოთახისაკენ, — ამათ მიჰყვნენ ოცნი გვეას თაუჟანის მცე-
მლები.

ზურის საჭმელ ოთახმა განაკვირვა გაბრიელი, ამ
ოთახის კედლები ამენებული იუო თეთრის მარმარი-
ლოსაგან, ჭერსა ჰქონდა მიდგმული განკებ მოხდენისა-
თვს, ჩუქურთმებით ამოჭრილი ბზის ხეები. კედლების
ოთხივ კუთხივ იუო თითო აუზი, გაკეთებული ბრო-
ნისაგან, საიდამაც ამოდიოდა ღ ჰსცემდა, ცივი მოკამ-
კამო წყაროს შადრევანი, კედლების გარშემო სუფთათ
ჩაცმულები იდგნენ თორმეტნი არაბები, რომელთაცა გე-



ლში ეჭირათ ცოცხებივით ბრტყლათ შეკრული სსუა
 ღ სსუა კვარი სურნელიანი ევაილები ღ იქვედნენ
 ჭაერში, რომელნიცა თან ავრილებდნენ ღ თან ავსებდ-
 ნენ ოთახს მშუტნიერის სურნელებით, სკამები იყო სწი-
 ლოს ძვლისა ღ დაწული დაუნის ხის ქერქით. სტო-
 ლის თავსა ღ ბოლოს იდგნენ იაჰონის ბროლის ვა-
 ზები, რომელშიაცა ეწვენენ ჩინებული ევაილები.

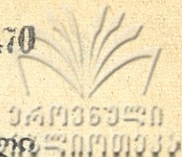
მაგრამ ისე არა აშვენებდარა ამ ოთახს, როგორც
 სახლის პატრონის მშუტნიერი ცოლი გვამს. ეველა სტუ-
 მრების თვალები იმაზედ იუვნენ მიქცეულნი, ის კი არც
 ერთს არ უუბრუნებდა.

სსუათა შორის ამ ვახშამზედ იჯდა, მდიდარი მად-
 რასის ვაჭარი ინდოელი პირზური ღ იმისი ამხანაგი
 გიულ-აბ, — ამ ორივეს სსუათა შორის ძრიელ უუბარ-
 დათ გვამს, ღ ცდილობდნენ, მიეკდოთ კელში როგორმე
 ბოროტ-კანწრახვით.

გაბრიელმა ნახა თუ არა გვამს, ამასაც მოგვო სი-
 უვარული, ღ როდესაც ვახშამზედ ისხდნენ, წაუჩურჩულა,
 თავისთან მჯდომს ერთს ანგლიჩანს, სახელად ედუარდ
 კლერბს, — ეს ქალი რომ პარიჟში იუოს, მრთელი პა-
 რიკი დაუფთდებო.

გვამს ქმარი სჭამდა ისე, როგორცა სჭამს მშვიდი
 ჯეფი ღ სვამდა ისე, როგორც შეიწოვს საში წლის
 გვალვიანი მიწა, წყალსა.

სსუა სტუმრები არას ანობდნენ, ხოლო ჩუმათა
 ჭეღაპადნენ თავიანთ ოხვრასა.



საჭმელი და სასმელი მოდიოდა უხვად. მსწავლუდი მოგზაურები სჭამდნენ და სვამდნენ, როგორც უსწავლუ-
ლნი. მუნესემი გეგას სრულებით არ უეურობდა, თი-
თქოს მოტროფილეებს ჯავრით ასიებსო.

—რომელი ჯინსის ჰირუტეებს მიაწერთ თქვენ ამ
ინდოელს ქმარსა? ჰეითსა ჩუმათ გაბრიელმა კლერისა.

—აი, სამი თვე იქნება რაც დავებე, სანამდვილო
ისტორიის შესახებად ერთს ცხოველს, და ჯერ კიდევ
ვერ მიზოვრია. მიუგო იმან.

—როგორა ფიქრობ, უუქარს თუ არა ქმარი?

—იქნება უუქარს გაგიყვებით და იქნება არც უუქარს.

—ცოლს კი უუქარს?

—ცხადია არაფერ უუქარს აქ მყოფთ სტუმრებთა-
განი; ესეც კი ცხადია, რომ ამის წლოვანებაში და აქა-
ურს ბუნებაში არ შეიძლება არაფერ უუქარდეს; ამისა-
თვს მე ასე ფიქრობ, რომ გეგას უუქარს თავისი
ქმარი.

—ხედავ რა ანბავია! ანობდა გაბრიელი. განა შე-
იძლება უუქარდეს ქალსა, ამისთანა კაცი, რომელსაცა
აქვს თუჯის ფერი; რომელსაცა კბილების ნაცვლად
მსხვილის ტუჩებითგან გამოუშვერია საზიზღად სწილოს
ღრუბოლები? თვალები? თვალები სწორეთ ვეფხვის თვა-
ლებს მიუგავს, ერთის სიტყვით თეთოეული ტანის ნა-
წილი, თითქოს სხვა და სხვა გვარ ჰირუტეებისაგან
მოუპარავსო!.. არა! ეგ შეუძლებელია! როგორ შეიძ-
ლება ღმრთის გულისათვის, ამისთანა მსეცი, ქალს უ-



უვარდეს, ისიც ამისთანა მშუქნიერს ქალსა!

—ოჰ! დედაკაცი, დედაკაცი! მწუსარების ხმით წამოსთქუა ანგლიჩანსა. მაგრამ, მოდი დამიჯერე მეზობელო, განაგრძო იმან: ერთ რჩევას მოგცემ და შეისმინე.

—მითხარი რა არის ეგ რჩევა?

—მინამდისინ მავდენი დრო ჯერ არ გასულა, შეკმდიან მოიძრინო თავი: ხეალ დილით, რამწავს ცაში სინათლე შევიდეს, მოაჯექი ცხენსუდ და გასწიე რაც შეგეძლოს.

—არ შემიძლიან, მე უნდა მოუცადო წიგნსა, რომელსაცა მოველი ღასეჟედისაგან: ის წიგნი აქ უნდა მომივიდეს, ისე აქუს ჩემთან ზირობა. რა ვქნა, მეცნიერების სარგებლობის გულისათჳს, უნდა მოვიტოვინო—ეს არის ზირველი!

—ოჰ, დემეტო! თითონ მეც მოვედი ტინეველითგან მეცნიერების სასარგებლოთ. მე გამოძეზუნა ღონდონის საკოროლო საზოგადოებამ და მიბძანა, არ დავხოვო რამდენიც საჭირო იყოს ფული, მხოლოდ უნდა მოვიპოვო ერთი თხუზულება, რომელსაცა ეწოდება „მაღაბარის სარწმუნოების გამოკვლევა“. აი, თითქმის ჯერ ორი ათასი გირვანქა სტერელინგი დამიხარჯავს და ვერაფერი კი ვერ მიპოვნია. ასლა, ღონდონში ასე ჭკონიათ, მე დავიარები ტრინლიკოს მდინარის ნაპირებზედ, ცხელს ქვიშაზედ, გახურებულ გზაზე, სადაც მეტის სიცხისაგან კვერცხი იწვება და კაცს ტვინი ვერუხება!... იქ ასე ჭკონიათ, მაგრამ ისკი არა თუ სამი

აჲ მეტი იქნება აქ განსვენებით ვღვევარ ღვრებები მშუ-
ნიერის გვეს ეურებით!.. ოჲ, მრცხენიან ჩემის სისუ-
სტისაგან! მაგრამ რა ვქნა, მეც მოველი წიგნს ტრან-
ვებართვან.

—სვინიდის ქვეშ უნდა გითხრა ბატონო კლერის,
რომ დაბადებოვან არ მინახავს ამისთანა მშუწნიერი
ქალი. ერთი უეურო, თუ რა შავი თმები აქვს! რა სა-
ვერდის თვალები! რა ვარდის ფერი ღრუები!..

—მომითმინე, მომითმინე საყურადლო! რასაც ლა-
ზარაობ ამ ქალის მშუწნიერებაზედ, ეგ სულ შენი თა-
ვში საცემი გახდება ბოლოს. დამიჯერე, მიიღე ჩემი
რჩევა ღვრე გასწიე აქეთგან, მინამ კიდევ არ მოგრევიან ღვ
სინანულათ არ გაგხდომია.

—არ შემიძლიან ბატონო კლერს! უნდა მოვიარო
უღვევლად ამ ტინეველიის ტყის ნაპირები...

—შენ ვეღარასფერს ვეღარ მოივლი...

—რომ ვერ მოვივლი ღვ, მევე რას მეტყუის ღვსე-
ვედი.

—ღვსევედი სამი ათას მილსედე მოშორებით არის
ღვ, ბევრი იცის დავებ იმისგან შემოკვეთილს ფრინვე-
ლს თუ არა.

—ბატონო კლერს... შენიმე როგორ გაუდიმა
ქმარსა?

—შეენიმე, მევე რაო?

—მევე ისაო რომ, იმ დიმილსედე, მრთელ ტანში
ქრუანტელმა დამიარა.

— არ იქნა ვარდები მასეში.

— ნეტა რა ღიმილი იყო!.. ასე მეგონა, მზის სხივზე მარგალიტები ელვარებენ მეთქი!.. ბატონო კლერბს, ნუ თუ მართლა უეჭარს თავისი ქმარი?

— ღმერთმა იცის.

— ახ, ეკ ქალი ახლა უნდა ჰარიქში იყოს, პაცი-სთანა ქმრის კელში, რომ...

— გამიგონე რა გითხრა საუქარელო გაბრიელ. ამისთანა კაცი, როგორც ეს ინდოელია, ქუჩაყანაზედ ცოტა ბევრი რომ ეოფილიყო, იმდენი ბევრი უძღვრება აღარ მოხვდებოდა ცოლ-ქმრებში, როგორც უბედურება მომხდარა ღ ზედება სოლმე... ეს კაცი იმისთანა კაცი არის, რომ თავის ვაჟეცობით რამდენიმე მიღზედ მომორებითაც კი ჰატოვსა სცემენე. თუ გსურს გიანთობ, ორს უკანასკნელს შემთხვევას, რომელიცა გარდახდა ამას: ამ დღეებში, რა ვსეირობდით ტბის ნაპირზედ, ამან მოკლა დამბანით, ორმოც ღ ათ ბიჯზედ მოძორებით ერთი ფრინველი, რომელიცა არ ჩამოვარდა ღ ისეუკ იმ სეზედ დარჩა, რომელზედაც იჯდა, — „ვერ მოახვედრეო“ დაცილებით სთქუა მიწაურიმ. მუნუსემი გაიღიმა ღ ერთის გადახტომით, როგორც ფოცხვერი, შეასტა ხესა ფრინველის ჩამოსატანათ, ხე რომ შეირეა, ფრინველი ჩამოვარდა ძირს ტბაში. მუნუსემი ცალის ელით ჩამოეკიდა ხის ტოტსა, მეორეს კელით ჩამოეწოდა ფრინველს ტბაში, ღ რა აიუვანა, როგორც კველი დაიკლავნოს, ისე გადმოიკლავნა ღ ისე გადმოსტა ნა-

პირვედ, რომ წულის მცირე წვეთიც არ მიჰკარებია ამის
ფეხსა, ახლა, მოისმინე სხუა შემთხვევა: ერთ საღამო-
სედ, გააუთრებული, უშველებელი დიდი სწილო გამო-
ვარდა ზ გამოქანა ტბის ნაპირის ტყითგან, იმას აე-
შვირა მალა თავისი გრძელი სორთუმი ზ ისე დრო-
ალებდა, რომ თითქო ქუხსო. ღმერთმა იცის, ასე რას
გაეჯავრებინა. გვეამ თავსარ დაცემულმა დაიკივლა. მუ-
ნუსემიმ გულდამვიდებით, თითქოს აქ არაფერი ანბა-
ვიო, მოსტყეს სხის ხეს, ერთი დიდი ტოტი ზ რა
მივარდა სედ სწილოს, ეს სწილო ისე შემინდა, რომ
გზა დაეხნა ზ ეპერა ტბას, სადაცა ეურეუმელაებდა,
როგორც ჰატარა ფინია. მოდი ზ ახლა ეხუმრე ამის-
თანა კაცსა! ინდოელი გულ-აბ, რომელიცა კარგათ იც-
ნობს მუნუსემის ზ ძრეულაც უეჭარს გვეა, ისე თრთის,
როგორც ხის ფურცელი, როდესაც წარმოუდგება ის აზ-
რი, რომ თუ გვეამ ეურადლება მიაქცია იმის სიუჭა-
რულსა. ამ სამი დღის წინათ, ერთი ამ სტუმრებთაგა-
ნი ისე გაევითლდა, როგორც ზაფრანა ზ ეურში წამი-
ჩურჩულა: არ იქნა დავიდუჲ! მკონია გვეამ ალერსია-
ნის ღმილით შემომხედარ!

— გაბრიელს კიდენ ჰასუსი უნდა მიეცა; მაგრამ ამ
დროს საზოგადოებამ ღვინისაგან გამხიარულებულმა შე-
ქნა ეაუნით ლაჰარაკი ზ კლერბსმა წაუჩურჩულა ფრან-
ცუსსა:

— აბა ეური დაუდრე ამათ ლაჰარაკსა ზ დარწმუნ-
დები რომ აქ ისე არ არის, როგორც ჰარიჲმი.



როდესაც ურიცხვი სანოვების მოტანა გათავდა, მოიღეს სხვა და სხვა მშენებელი ხილი. ამ დროს მუნუსემი დაიწყო ხუმრობა და სთქვა:

— აბა უპატივცემუელსო ბატონებო, ხვალ დილა აღ-
ჩიან მზათ იუჯით და გირჩევთ ამოიწიოთ კარგი
ცხენები.

— უმორჩილესად გმადლობთ, ნაბაბ მუნუსემი! შენა
ხარ დიდი კაცი, როგორც ვერენგ-ზიბი, რომელიცა
იყო გვირგვინი დიდის მონგოლებისა! წამოიძახა ინ-
დოელმა გიულ-აბა, რომელიცა გვანდა სწილასა, გა-
ხეულს კაცის ტანისამოსში და რომელიცა ტოკავდა
გუბას სიუქარულის ნდომით.

— რაზედ გადაუხდა მადლობა? ჭკითხა გაბრიელმა
კლერმსა.

— ამისათვის რომ, მუნუსემიმ უნდა აღასრულოს მო-
ცემული სიტყვა. ეს ორი თვე იქნება მუნუსემი დაცვი-
რდა, სანადიროთ წასვლას და როგორცა სჩანს, ხვალ
აპირებს.

— სანადიროთ?.. საკურდღლაოთ?..

— როგორაო? საკურდღლაოთ? აქ რომელი ინადი-
რებს კურდღლებზედ. აქ მიდიან სანადიროთ ფოცხვე-
რებზედ, სხვა არა არისრა.

— უფალო გაბრიელ, წამოიძახა მუნუსემიმ სტოლის
იქითის მხრითგან და ხმა იმისი მიემზგავსებოდა დიდს
ხმასა: ბატონო გაბრიელ! ხომ კარგი ცხენი გყავთ?

— მშვიდი ცხენი მყავს, ბატონო მუნუსემი.

—უნახავს როდისმე უოცხვერო?

—უნახავს, მიუგო გაბრიელმა მოუფიქრებლივ, & რა დაიძაბლა ხმა, წამოსიქცა, —იმთენი უნახავს, რა-მდენიც მე!

ინდოელმა გაიქნია თავი & სთქვა:

—აბა, ჩემო მეგობრობო, ხვალ, ძალიან ადრე მზათ იუავიო. ჩემი თავლის კარები მრთელი ამაღამდელი ღამე ღია იქნება, & ვისაც იმედი არა აქვს თავის ცხენისა, ამოირჩიოს ჩემის ცხენებითგან, რომელიცა სურდეს... ახლა კი დრო არის, ეველამ მოიხვეწოს.

ის წამოდგა & იმას აჭყენენ ეველა იქ მსხდომნი, გვეამ გაუყარა თავის ქმარს მკლავში კელი & რა დასაჩუქრა იქ მეოფნი ღიმილით, ეველანი წავიდ-წამოვიდნენ კმაყოფილებით.

კლერბსი & გაბრიელ გამოვიდნენ ეველასგან ბოლოს. გაბრიელ დააცქერდა მშუცნიერს გვეასა, რომელსაცა მუნესემი უყურებდა მოსიუქარულ ღომის თვალ-ით. გიულ-აბ & პირზური, რა აცდილებდნენ სახლის ჰატრონს, ცდილობდნენ დაეწყოთ იმათთან ლაპარაკი, მაგრამ მუნესემიმ უპასუხა იმათ ცივად, რომელმაცა გაჭკმირა ისინი საკლავად.

—შენც დაიდუპვი! უთხრა კლერბსმა გაბრიელსა; ვისაც აქ ხედავ სტუმრებს, ეველამ შესავით დაიწყეს & ბოლოს ეველანი მონათ გაიხადა მშუცნიერების ღმერთად. მაგრამ შენ კიდევ დრო გაქვს, შეკიძლიან თავი დაიხსნა: დაიხსენი შენი თავი თუ ჭკუა გაქვს.

ამ მეგობრულ რჩევის დროს, მოვიდა მაღრასის ფოტალიონი, რომელმაცა ამოიღო ჩემოდნითგან წიგნი და მისცა გაბრიელსა. ეს წიგნი იყო მოწერილი ლასე-ჰედისაგან. წიგნის ბოლოს იყო შესხმა, წამოთქმული ჰარიყის სამეცნიერო აკადემიაში. ამ შესხმის ბოლოს აი რა იყო:

„...დიდი იმედი გვაქვს, რომ ჩუქნი ახალგაზდა მსწავლულის და მოგზაურის გაბრიელის შრომა დაგვირგვინდება, იშვიათის ფრინველის მოპოვებით: ჩუქნი ჩქარა დაუანახებთ ამერიკის მუზეუმის მეშურნე დირექტორს, რომ ჩუქნი მუზეუმი იმაზედ მაღლა დგას, ერთი ფრინველი აკლდა ჩუქნს, მრთელს ევროპაში გამოჩენილს მუზეუმს და იმედი გვაქვს, მსწავლული გაბრიელ, ამასაც მოგვიპოვებს“.

—მალიან კარგი და ჰატიოსანი! წამოიხუტებოცა გაბრიელმა და რა მოიხედა ნახა რომ კლერბსი წასულიყო. გაბრიელ მიეუღა კედელს, ჩასედა გამოცდილის თვალთ თავის გულის სიდრმეს და ტანში ჟრუანტელმა დაუარა, რა იგრძნო, სიუჟარულის დასაწყისი, მსუგავლე სიუჟარულისა, ორმოც გრადუსიანის სიუჟარულისა.

—ღმერთო ჩემო! იფიქრა იმან; რით უნდა გათავდეს ეს სიუჟარული, ესე საშინლათ დაწოებილი!

იმან დაჰმუჭნა წიგნი კელში.

იმის გარეშემო აღარავინ აღარ იყო, მხოლოდ სიმშვიდის მეტი; მაგრამ ინდოეთის მშუქნიერი ბუნება კი

დღესასწაულებდა. ტინეველიის გარემოება დიდებულათ
იხილებოდა იმ მოწმენდილ ვარსკვლავიან ღამეში, ჩუქნს
ქუჩენებში ღამით ჭრიჭინებენ, ბაუაუები უეიინებენ & აქ
კი ისმის ხმა ფოცხერების ღრიალისა. აქაური ბაუაუები,
ფოცხერები არიან.

ოჰ! სოქუა გაბრიელმა; ამ ჰაერში, სიუჟარულიც
ისე უნდა სწვამდეს, როგორც აქაური მზე!... ზვალ,
ფოცხერებს ზედ ნადირობის შემდგომს, უნდა შეუდგე მზე
ფოცხერის საქმესა.

როდესაც მიდიოდა იმისათვის დანიშნულს ოთახი-
საკენ, გაბრიელმა შენიშნა გიულ-აბი & მირზური, რომ-
ელნიცა საიდუმლოთ რაღასაც ლაპარაკობდნენ.

II.

იმ დროს, როდესაც იღვიძებს შეუფარე ბუღბუღი
& მოჭეკება გალობასა მწვანე ფოთლებში, თორმეტნი
მსახურნი არაბნი, ანუ შეიარაღებულნი ინდოელნი, მი-
აქროლებდნენ ცხენებს იმ გზისაკენ, რომელიცა მიდი-
ოდა გოალის მთისაკენ. ევროპიელი მონადირეები ცო-
ტათი გვიან მოვიდნენ, აგრეთვე შეიარაღებულნი & თუ-
თრად ჩაცმულები. ამათ შემდგომს მოვიდნენ გიულ-აბი
& მირზური; ეველაზედ ბოლოს მოვიდა მუნუსები.

ლაშის სინათლეზედ, რომელიცა ანთებული იყო,
სასახლეში შესავალ გზაზედ, გაბრიელმა ძლივს იცნო

კ. შარქის სახ. ვ. კ. სახ.
სახელმწიფო ბიბლიოთეკა
თბილისი

478



ბედნიერი მოღვაწეები კვლავ ჩინებულად, ის ემსგავსებოდა ღმერთების ღმერთას. ის იყო შეარაღებული, სარტყლამდინ ტანსუდ ეცვა ეპიმიონის მადის კაბა, რომელსაცა ეკერნენ ოქროს ღილები და რომელსაცა ესხნენ ოქრომკედის ფუნჯები. ცხენსუდ იჯდა თეთრსუდ, რომელიცა მიემსგავსებოდა ფერთ სწილოს ძვალსა და კუდი შეღებილი, ჭქონდა წითლად; კულსუდ კიდა ოქროთი ასხმული სამკერდული, რომელსაცა უჯდა სამი ძვირფასი თვალი. თითქოს მუნუსემი და ცხენი ერთად შეზრდილანო. მუნუსემის კელში ჯილავი არ ეჭირა, ცალს კელში ეჭირა დამბახა, მეორეს კელით უერიდა ოქროებს გლახებს. —

ბოლოს მოსცეს ნიშანი, დაჭერეს დოღსა და მონადირეებმა გააქროლეს ცხენები, ტბის ნაპირითგან, წოდოლოეთისაკენ, მთებისაკენ,

როდესაც მოშუადღევდა, გადმოხდნენ მონადირეები ცხენითგან და გასწიეს ფეხით; ამ უდაბურს ალაგს იყო მეტად სიჩუმე, თითქოს თავის დღეში კაცს იქით არ გაუფლიაო, ზრქელს ხავერდის მზგავს მაღალ ბაღახებში, ცხენების ფეხის სმატ კი არ ისმოდა. ამ გარემოების ნახვა, მართლად და ღირდა! ორმოცნი მონადირენი, ჩუმათ და ფეხ წუნარად მიდიოდნენ. მწვანე ხავერდის მზგავს მანდორხედ, სადაცა ბჭევრიალებდნენ ათას ფერად ევაგილები. წინ მიუსდოდა მედიდურად მუნუსემი, იმას მისდევდნენ თორმეტნი შეარაღებულნი ინდოელები, რომელთაცა თავსუდ ესურათ წითელი ჩაღმები, წე-

დში ერჭოთ ღამბაჟები ჰ ცხენებს დასურული ქონდათ უნაგირის მაგიერად ვეფხვის ტყაუები. ევროპიელნი მოგზაურნი, მისდევდნენ მწკრივად ოროლნი, ჰ თან უკან იეურებოდნენ იმ მხრისაკენ, სადაცა იმყოფებოდა შეუღარებული შევა ტინსეველისა.

როგორც მსწავლულს კაცსა, ზრანცუზს გაბრეულს არ მოსწონდა ასეთი სიჩუმე. რომელიცა საჭირო არის ნადირობის დროს საშინელს ვეფხვებსედ. ის მიუახლოვდა კლეერსა ჰ ჩურჩულით დაუწყო ლაპარაკი:

— ეშმაკმა წაიღოს მაგისი თავი; კაცი მეგრად სულელი უნდა იეოს, რომ დაანებოს თავი იმისთანა მშჷწნიერს ცოლსა ჰ გამოუდგეს ზღაპრულს რაღაცა ვეფხვებსა. ან როგორი შესაძლებელია ვეფხვებსედ ნადირობა; ან ვინა ნახავს ამისთანა უღაბურს ალაგსა; ვეფხვი შეიძლება კაცმა ნახოს მუშუემში, დიდ ეაფაზებში ჰ არა აქა. სჷწნ აქ ვერას მოვიგებთ ამის მეტს, რომ მჷე საკმაოდ გავვიზურებს ტვინსა ჰ იქნება შევიქნეთ ანთების მსხვერპლიც. შენ რას იტყვი უფალო კლეერს, ჰე მიჩნდა უკან დავბრუნდე, არ ინებებ შენც წამოხვიდე?

— რას ანობ, ეგ როგორ შეიძლება! განა შეიძლება მტერი ჰირ ჰ ჰირ კვიდგეს ჰ გავიქცეთ.

— მტერი რომ არსად იეოს, რა სირცხვილია უკან დაბრუნება.

— რასაკერეელია მაშინ სირცხვილი არ არის; მაგრამ აქ მტერი თვალწინ კვიდგას. აბა შესედე იმ თორმეტს ინდოელებს; უეურე მუნუსემის; ხედავ, თანა

როგორ მსათ უჭირავს. ერთის სიტყვით ჩუქნ ახლა ვეფხვების შუაში ვართ. ეს ალაგი სავსე არის ვეფხვებით და ფოცხვერებით.

— მჯერა, უფალო ედუარდ, მაგრამ მე ისე არა მჯეროდა ვეფხვების უოფნა, რომ არც თოფი და არც დამბახა არ გაშიტენია. შენ ხომ არა გაქვს წამალი და ტყვია.

— აი წამალი, მაგრამ ისე კი არ გატენო კვ შენი თოფი, როგორც გაგიტენია გარეულ თხეხუდ რომ გინადირნია.

— ოჰ, არა! უეურო, იმდენს წამალსა ვერი, რომ უფრო უნდა მეშინოდეს ჩემის ღოუების წახდენისა, მიწა ვეფხვებისა.... ახ, ღმერთო, ახლა რომ შეიტყონ ჩუქნმა მსწავლეულებმა, თუ როგორ ვეფხვებუდ სანადიროთ დავალ!.... ღმერთის გულისათვის ერთი მითხარი, რამ გააგია ეს მუნუსემი?

— ჩემო საუყარელო, შენ არ იცი და მეც ვიცი, რომ მუნუსემის ამ ნადირობით სხუა ახრი და განსრავა აქვს, რომლის მიზეზით, თუ შემთხვევა მოიცა, მსათ არის, მიუყაროს ვეფხვებს ჰირში, თავის ცოლის მოტრფიალენი. ეს არის მიზეზიც, რომ სანადიროთ წამოვიდა. მაგრამ მე ვიცი იმისთანა კაცები, რომელნიც ეშმაკობით ამას გადააჭარბებენ.

— იქნება მართლა?

— სუს, უფალო გაბრიელ! ჩემათ ილახაზრაფე.... აქაც არიან იმისთანა საიდუმლოები, როგორც ვერო-

ზაში... შენ დიდი ხანი არ არის, რაც აქ მოსულხარ, მე კი გამოცდილი ვარ.

—საიდუმლოები!

—განა გიკვირს? სად არ არის საიდუმლოება! თუ კი ჩქვანს ქვქვანაში, იმისთანა ცივს ალავს, სადაცა შესეს იშვათათა ვხედავთ, არიან საიდუმლოები, აქ უფრო არ უნდა იუოს, ამისთანა ცხელს ალავსა? რატომ აგრე აჭეოთ თვალებს? რაც უნდა ძალიან გააჭეოთ თვალები, მაინც ვერას დაინახავ.

—შენ მაკითი ძალიან ადვილებ ჩემ ცნობის მო-
ვეარობას. მე არა შესისრა, მაგ შენის გამოცანებისა.

—შენც კარგათ მიხვდები გამოცანას.

—საქმეც ეგ არის, რომ ვერ მიმხვდარვარ.

—დღეითან თვალური ადევნე აბა.

—ახ, ედუარდ, ღუთის გულისათვს დამაუენე გზა-
ზედ.

—აკი ადგესარ გზასა!.. შერე ისიც ცხენით. მი-
ისედე-მოისედე ჭ ნახავ შენ გარშემო რა ანბავია.

—მე ვერასფერს ვერა ვხედავ. მონადირეების ჭ
მთების მეტსა.

—სხვას ვერასფერს?

—მგონია ედუარდ სხვას ვერაფერს.

—განა ვერა ხედავ, რომ ამ მონადირეებში არიან
ვეფხვები, რომელნიცა გადაემატებიან ნამდვილ ვეფხვებს.

—ვერა, ვერა ვხედავ.

—ოჰ, ფრანცუხო, გეტეობა შენ ქვქვანაზედ არ.

გივლიან?

— მომიტევე ედუარდ, ეკ სადაური ჯოჯოხეთური
 კითხვა არის?

— დიას, საეუარელო ამხანაგო. . . .

— მითხარი ედუარდ ღუთის გულისათვის, როდემ-
 დისინ უნდა შემაქციო მაგ შენის გამოცანებით?

— აქ გამოცანა არა არის რა საეუარელო, მე უნდა
 დავიმტკიცო შენ, რამ ამ საეუარულის ღელვაში, რო-
 მელიცა არის გეჰას გარშემო, ერთი მხოლოდ მე ვარ
 მრთელი როგორც თავით, ისე გულით. . . მე სრულე-
 ბით არ მიუქარს გეჰა.

— არ გიუქარს! . .

— არც თავის ღღები შევიუქარებ. ეს კანონათა მაქქს
 დაწესებული, მე გამოვიქეცი ღონდონითგან, ზე ასლა
 მინდა შევიტეო კაცობრიობის გუჯი, ცხელს ინდოეთში,
 რომელიცა სრულებით განუოფილია ქუჭენიერებითგან
 ზე რომელშიაცა უვაჟილები ისეთნი არიან, როგორც
 ტეის ზეები; არსები როგორც მდინარენი; მდინარენი
 როგორც ზღვები, მჟღლები, როგორც ღომები, კატები,
 როგორც ვეფხვები, ზე ცხენები, როგორც სწილოები, შე-
 მთხვევამ მომიუვანა ნაბაბ მუნესემის სახლში ზე აჯერ
 სამი თვე იქნება უეურებ იმ გვარ კომედის წარმოდ-
 გენასა, რომელიცა გადაემატება მოღერის კომედიებსა.

— აქ ისეთი კაცები არიან, რომ რაც უნდა გამოც-
 დილი თვალები გკონდეს, ვერ შეატეობ იმის საიდუმ-
 ლო მოქმედებასა, უნდა ჯადოქარი იეოს კადი, რომ

შეტკოს თავის მეზობლის აზრსა.

გაბრიელმა შექმნა მოძრაობა, რომლით სჩანდა მოუძენელობა. კლერისმა შენიშნა, რომ ამ გამოცანებითა დაღვს მსმენელის უურსა, დაიწყო ცხადად ლაპარაკი:

— ვხედავ საუბარელო, ვხედავ, — შენ იმ გვარ მომავლეთუბანი ხარ, რომლისათვისაც ბუნებას არ მიუცია ნიჭი მიხედვისა. მეტი გზა არ არის, დრო მვირყვანია; უნდა ჰიო ზიო გელაპარაკო; იქნება ერთის მინუტის შეძგომს, შენი ვაჟეცობა ჩუწნთვს გამოსადგომ შეიქნეს.

— აი, ეც ცხადად შევიტეე! გთხოვ იმედი გქონდეს ჩემი.

— მაგრამ საქმე ისეა, რომ საშიშროება მე კი არ მიმეღის, ჩუწნ მასწინებელს.

გაბრიელმა თოფის ჩახმასი ზ დაშაჩისა შეაუენა ფეხზედ.

— აი, რა ანბავია: მუნუსემი ეს სამი თვე იქნება მახმატს ეთამაშება გიულ-აბას ზ მიწურის, — დღესა ფიქრობენ ეს თამაშობა გაათაონ.

— როგორ! განა უნდა მოკლან გეგას ქმარი?

— არა, ეგრე არ არის საქმე, სადა აქუსთ ის შეძლება მაგ-გვარ მშიშარს ხალხსა... მაგათ ის განზრახვა აქუსთ, ისე მოუხერხონ, რომ ვეფხვებს ჩაუგდონ; მუნუსემი ბრჭყალებში, — კარგათ იცო, ვეფხვებს არც სამსჯავროში ეშინიანთ ზ არც პროკურორებისა.



—მერე რას აკეთებენ ეს თორმეტი შეიარაღებული ინდოელები, ან კიდევ ჩუწნ?

—ჩუწნ, რასაკვრეელია რაც კი შეგვიძლიანო აზრს დაფიქრებო, მაგრამ ინდოელები კი, სრულიებით ვერას იქმონენ. ამისათვის რომ გიულანის ერთ სარწმუნოებისანი არიან და მუნუსემის ემტერებიან, როგორც რჯულ გამოცვლილს და ქრისტიანს.

—მერე იცის მუნუსემიმ ეს საშინელი განზრახვა?

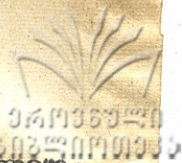
—გონიერი კაცია, კარგათ ესმის, მაგრამ დროს უფროებს ჩაიგდოს და შეიძვრას დამნაშავენი, ამას იმედი აქვს თავის ვაჟკაცობისა, სიძარდისა და ერთგულის ცხენისა. ახლა კი დრო არის ღაპარაკს თავი დავანებოთ. ურიდე ვუჩვენებ, ოთხ-ფეხიანსაც და ორ ფეხიანსაც.

სანახაობა იმ გარემოებისა, სადაც დადიოდნენ ჩუწნი მონადირეები, იყო დიდებული! არ შეიძლებოდა ეოიქრებინა კაცსა, რომ ამ ქალწულოვანს ბუნებაში დანთხულებოდა ოდესმე კაცის სისხლი. ეს მშუწნიერი დიდებული ბუნება თითქოს შექნილა მხოლოდ ფრინველთათვისაო. ზატარა მდინარე წყალი ღეჰმა, რომლის აქეთ და იქით დაშვენდებოდნენ მწვანე მთებით, საიდანაც გამოქვდა და ქუხილითვე მიღებდა შორს მინდვრებისაგან, ბოლოს გადაეშვებოდა ერთს საშიშარს, ჩასაფარდნელს ფიალო კლდეზედ, რომელსაცა ეწოდებოდა გურულა. ეს გურულა არის საკვრეელი რამ ინდოეთში; ღეჰმა მიწის ამ ვრცელს მინდორზედ და რა მიუახლოვდება გურულას მთას, აქ ჯერ ერთს ალაგს ვიწრო კლდეებ შუა

იერობება ჰ შეძგომს დიდ ძალი, წვალი, ერთად შე-
რებილი, რა გადაეშება ამ მაღალს ფიალოს კლდესედ,
ისეთს შუილის ჰ ქუხილის ხმას ამოუტყეებს, რომ
თითქოს ქეწეანა იქცევაო. კაცის თვალს არ უნახავს
ჯერ აქამდინ ის ქვემოთი ღრმა კლდე ადგილი, რახე-
დაც ეცემა ამოდენა წელის სიმრავლე. მხოლოდ აღმო-
მხვდარის წინწყალებითგან შემდგარი ღრუბლები დადიან
ამ საშინელის სანახაობის მაღლა ასე, რომ კაცი ვერ
იფიქრებს ეს იეოს წელის კლდესედ დაცემისაგან შემ-
დგარი, იმას ეკონება ეს საშინელი კვაძლი ამოდის
ჯოჯოხეთის ჯურღმულითგანაო. ამასედ უსაშინელეს
მხელად თუ ნახავს კაცი, ამ საოცარის კლდის მეორე
მხარე დაფარულია მწვანე ას წაოვან ხეებით, რომელ-
ნიცა არიან შეკად მაღალნი ჰ წამორილხნი, თითქოს
ესენიც აზირობენ ამ ფიალო კლდეში ჩავარდნასაო.

როდესაც მდინარე ლეჩხმის ნაპირს მივიდნენ ეს
მონადირეები ჰ როდესაც მოსცეს ნიშანი საუხმის ჭა-
მისა, მოსამსახურეებმა გაშალეს მწვანე მოღვრედ სუფრა,
ააჭრელეს სხუა ჰ სხუა სანოფაცეთი, გადმოხდნენ ცხე-
ნითგან ჰ მიუსხდნენ კარსა. მუნუსემიმ გაგზავნა სამი
შეიარაღებული კაცი, მიეგნოთ ფოცხვერის კვალისათჳს
ჰ ეცნობებინათ ამისთჳს. — როდესაც მოჩჩნენ საუხმესა,
მუნუსემიმ დააყენა აქა იქ მოდარაჯეები, როგორც აუე-
ნებენ სოღმე თმის დაწეობის დროსა. —

მზე ნამუჳადლეს იეო, როდესაც გაგზავნილი კაცები
დაბრუნდნენ ჰ მუნუსემიმ შეადგინა ფოცხვერებსედ და-



ცემის ზღვანი. იმან უბანა ათს მონადირეს წასულიყ-
ნენ რავანის სეობაში, რომელიცა სავსე იყო ფოცხვე-
რებითა და იქიდან გამოეყარათ ეს საშიში ზირუტეები
ლუჩმის მინდვრისაკენ, სადაცა მიეცებოდნენ ხეებში და-
ბალულები დანარჩენი მონადირეები.

ამის გამო ათნი მონადირენი გაემართნენ რავანის
სეობისაკენ, და რა ავიდნენ ამ სეობის მაღლა გორასედა,
იქიდან დაუშინეს ქუა. ქვის დამენა იყო და რამდენიმე
ფოცხვერების გამოცვივნა ღრიალით, რომელთ სმასა
მთა ბანს მისცემდა და ამის გამო უფრო ჰქუა ქუხილი
შეიქნა ამ მიწურუბულს უდაბურს ზღვას.

ფოცხვერები, როგორც სხუა მტაცებელი ზირუტეე-
ბი, ღვანან ცალ-ცალკე. მამლები რომელნიც არიან,
მინამ დედლებს დაისაჯუთრებდნენ, აქუსთ ერთმანერთს,
დიდი ბრძოლა, რაკი დაისაჯუთრებენ, მერე ცალ-ცალკე
ღვანან, მაგრამ საშიშროების დროს, სულ ერთიან თავს
ერთად იფრიან და იცვამენ მტრისაგან თავიანთ სამფლო-
ბულოს. —

კლერბსმა და კაბრიელმა, როდესაც დაინახეს ფო-
ცხვერების ჯოგი, შეტანს შიშისაგან, როგორც სხუანი
აყენკალდნენ.

— ესეც თქუენი ფოცხვერები! სთქუა მუნუსემი.

სასიკუდინე ფერმა გადაურბინა ვეელას სახესედა.
კაბრიელმა და კლერბსმა როგორც იყო შიში შეიმაგრეს
და მოიძაღეს ცხენები; კელი გადაუსვეს კისერსედა, მა-
გრამ ურები დაცქვეტილი ქონდათ ამ ცხენებს და ცხვი-

რის ნესტოებიც ებერებოდნენ. გაბრიელმა ღ კლერბსმა
თოფებს რა შეუეენეს ჩახმახი, მოუახლოვდნენ მუნუსე-
მის. ინდოელმა გაუშვირა კელი, ჩამოართო ღ თავის
მოძრაობით გამოუცხადა, რომ კმაყოფილი არის იმა-
თის ვაჟეცობით.—

—არ მესმის შე, სოქეა იმან, რა დაეშართათ ჩემს
სანადირო ცხენებსა, ისე თრთიან, თითქოს სის შემო-
დგომის ფურცელიო.

კოულ-აბ ღ პირპური, სახით სრულებით არ გა-
მოცუალნენ ღ არც შენიშნეს, თუ როგორ შრისხანეთ
შესედა ნაბაბმა.

—შენ თითონ არ ამოაჩნიე, კოულ-აბ, ცხენებზე
ჰკითხა მუნუსემი.

კოულ-აბმა გაიქნა თავი.

—არც შენ პირპური?

იმანაც თავი გაიქნა. კლერბსმა უცებ შესედა გა-
ბრიელს, მუნუსემის თუალებმა ამ დროს გაიელვეს, რო-
გორც გახურებული რკინის ნაპერწკლებმა, იმან შენიშნა,
დალატი, ამაში ის დარწმუნებული იყო, ღ მოუვიდა
კიდევ დრო, რომ დაეცვა თავისი თავი ფოცხეურებზედ
უსამინელისის მტრისაგან.

სამინელი დიდი ფოცხეური, გამოვარდნილი რაზა-
ნის სეობითგან, მორბოდა ჰირ ღ ჰირ იმ მხარეზედ,
სადაცა იდგნენ მუნუსემი თავის მონადირეებით, რომე-
ლთაც როგორც ახლა ვსთქვით ელანპარაკებოდა. როდე-
საც მოუახლოვდა ამათ ოთხმოც ბიჯზედ, ამოუტევა

მიურეებული სმა, რომელიცა ემკზავსებოდა მომაკვდავის სმასა. ოქროვანი ბეწვი იმისი, მზისაგან დაცემულის სსივისაგან, ელვარებდა ვენეციურის ფარჩის მზგავსად, აჭრელებულის შავის ზოლებით, კუდი როგორც კველი ისე კვლავნებოდა, ხოლო ქუასავით მაგარი სახე, მეტი სიანჩსლით უთრთოდა ზ როდესაც ჰირს გააღებდა, გამოუჩნდებოდნენ ორი წეობა თეთრი სწილოს ძულის მზგავსი კბილები, ხანჯლებივით მჭრელები ზ გამწვეტებულები.—

ცხენებმა შექნეს სიხვინი, მაგრამ იმათი სიხვინი უფრო მიემზგავსებოდა კაცის კენესასა; მოჰყვნენ ტოკასა გასაქცევათ, მაგრამ მონადირეებს რაც ძალი ჰქონდათ იმაგრებდნენ ერთს ალაგსა.

ამ დროს მუნუსემიმი დაცალა თოფი. ფოცხვერსა დაიღრიალა, შედგა უკანა ფეხებზედ ზ ორი წინა ფეხებით მიფარდა თავის ჰირის სახეს, თითქოს უნდა გამოიდოს სახეში მოხვედრილი ტყეიაო. შემდგომს გავორდა მიწაზედ ზ ცხვირს უსვამდა ბაღასს; მერე წამოწარდა, გადახტა, ზ რამოდენიმე სტომის შემდგომს შეწარდა მდინარე ლეხმის ჰირზედ ამოსულს ლერწმებში.

—დაიჭრა! დაიჭრა! უვიროდა მუნუსემი ზ კელში დამბახით გამოუდგა ფოცხვერსა იმ დროს, როდესაც სხუა ორნი მონადირენი გამოცვიოდნენ ხეობითგან.

ამ წუტნმა მონადირეებმა ვითომც ვეღარ შეიძაგრეს ცხენები ზ გამოიქცნენ იმ გზისაკენ, რომელიცა მოდიოდა ტინეველისაკენ. ერთი მხოლოდ კლერსი ზ გაბრიელი

დარჩნენ გაბედვით, რომ მუნუსემი არ გაეშვათ მარტოდ იმ საშიშროებაში, გიულ-აბი და მირზურიც მოჰყვნენ ამ გამოქცეულების გზასა, და სწრაფათ გაქრნენ სამსრგოთის კორიზონტზედ.

გაბრიელი და კლერისი გავიდნენ ლეჩმის მდინარეში იმ აზრით, გაღმა რომ გავიდოდნენ ფოცხვერის და იმათ შუა მდინარე წყალი ექნებოდათ და შიში აღარ იყო, და მეორის მხრით შეიძლებდნენ კიდევ მუნუსემის მისაშვლებას თოვებით. ნაბაბი მუნუსემი სიანჩხლოსაგან გაატაცებული მისდევდა დაჭრილს ფოცხვერსა, რომელიცა რა გაჰყვა ლეჩმის მდინარესა, მისდევდა თან მუნუსემი და რა მიუახლოვდნენ გურულას საშიშს აღაგეს, მოკლა იქ.

მუნუსემი მიიხედა, მოიხედა და დაინახა თავის თავი რომ მარტო იყო.

გაბრიელი და კლერისი უცხენოთ დარჩომილები მიროდნენ მდინარის მარცხნივ მხრივ სამეველად მუნუსემისა, რომელიცა გამოღმა იყო და მოკვლულს ჰირუტევს თავს ადგა. ამ დროს, რომ აპირებდნენ მუნუსემისთან გემოსვლასა, უცებ მოულოდნელმა შემთხვევამ შეაუვნა ისინი: იმათ დაინახეს რომ შრთელი ერთი ჯოგი გაანჩხლებული ფოცხვერი, გამოვარდნილები რავანის სვობითგან, ერთის საშინელის ღრიალით, დაესივნენ მუნუსემის. ეს ჩუქნი ორნი მსწავლელები, მაშინათჳს აცვივდნენ იქ მეოფე ძაღლა ხეზედ, საიდანაც კადავულეს თხზუთხივ თვალი და მოიძნადეს თოფები. —

— აბა ჩემო გაბრიელ, ახლა ხომ გჯერა ფოცხვერებზედ ნადირობა? ჰკითხა კლერისმა, როდესაც დაანახა ფრანცუზსა ფოცხვერების მრთელი ნახირი.

— ოხ, ღმერთო! შეჰყვირა გაბრიელმა, ისინი ხომ ჩეზნკენაც გამოვლენ! ამ სიტყვებზედ თოფს ჩახმაძი შეუძაღლა.

— ბატონო ედუარდ, აბა შესედეთ. აგერ იქით, სამსრეთისაკენ, ისინი ის შონადირეები არიან, რომელნიცა მუნუსემის ახლდნენ... სედავ ახლა როგორ მიდიან შინისაკენ, ნაცვლად დახმარებისა!... უსვინი-დისოები!... იმათაც უღალატეს მუნუსემის!...

— გონია მაგათი განმრახვაც ეკ იყო? მაგათი თავიანთი გულის წადილი აღასრულებს: მუნუსემი მიიტყუეს, მრთელი ფოცხვერების ნახირი უკან გამოუეენეს და თითონ გამოექცნენ.

— ამ დროს, ხეობამ ისეთი ხმა გამოსცა ფოცხვერების ღრიალისა, რომლის მკვავსი ხმა ჯერ არ გავგონილ-იყო კაცის უურისაგან. ეს საშინელი ხმა თითქოს გამოხდაო ერთის რაღაც უცნაურის თუჯის მხედის გულისთვანაო, რომელმაცა ხმამ იქაური არემარე შეასანახა. ამ საზარელს ხმასთან მოისმა მუნუსემის ღრიალიც, რა დაინახა თავისმა ამხანაგებმა უღალატეს და მისცეს ფოცხვერების ბრჭყალებს. ახლა ის დარჩა მარტო, საშუალო რამდენიმე ასის ფოცხვერისა, რომელნიცა მოეღვარეს ცეცხლებრივ თვალებით და ფოლადის კბილების ღრჭენით დაეხვივნენ საბრალოსა. ამ დროს დაინახეს

მუნესემი, ელვასავით მიიზოდა ფოცხვერების წინ მზრისაჲს, საიოც იდგა ფიალო კლდე.

—ოჲ! შესძხა გაბრიელმა. რაც უნდა დაგვემართოს, უნდა დავეხმარნეთ!

ამ სიტყვების თქმასჲდ რა დააჩირა ხითგან ჩამოსვლა, კლერბსმა წაველო მკლავში კელი და უთხრა:

—ჩემო მეგობარო, ღამე მოგვიახლოვდა, მრთული საათი სირბილი მოგვიხდება, მინამ მუნესემამდინ მივალთ, ამას კარდა ჩეცნსა და იმის შუა ოცხედ მეტი ფოცხვერი ღრის! : . . მაგრამ, თუ შენ გაბედავ წასვლას, ვერც მე მოგპორდება და თან მოგდევ.

გაბრიელი თითქო გაქეზვდა.

ამ ღამარაჲში, ღამე, რომელიცა მზის ჩასვლის შემდგომს, თავის საძინელებით ჩქარობდა მოახლოვებასა, მოახლოვდა. ბინდ-ბუნდი იყო, როდესაც უკანასკნელად დაინახეს მუნესემი, საძინელს ბრძოლაში და გაჭირვებაში. მრთული ჯოგი ფოცხვერებისა მისდევდა ურჩა როდესაც მიადგა იმ ფიალო კლდესა, — მაგრამ, მან ნახა შეუძლებელი იყო ამითი მოერჩინა თავისი სან წირულებითი მდგომარეობა, ელვასავით მოხვდა მკლავს და გამოაჭენა ხელახლად მდინარისაკენ. დაიწყო მისი ამის სმასჲდ ცოტათი შეაფრთხო ფრთხობით იხელთა მცირე დრო. მაგრამ, მოდევნებმა ისევე დაეწივნენ და მოჰკიდეს. მან დაიწყო ეუდსა, რომელიცა დაუსისხლიდა. მაგრამ, მან ნახა ჰერა თავი, გაიტაცა მუნესემი და დაიწყო მისი დაგვირგნო.

შელიცა გადაქუხდა საშინელს ფიქროს კლდეზედ, ზე-
დაეშვა ამ უსაშინელეს დანთქმაში. მუნუსემი რა შენი-
შნა რომ ცხენი აპირებდა გადავარდნას, ვითომც უნდო-
და თავისი თავი ამ გადავარდნიტგან მოერჩინა. შედგა
ცხენის უნაგირზედ, უნდა გადმოშტარიყო ზე ამ გად-
მოხტომაში ნაცვლად თავის მოჩვენისა, გადაეშვა ესეც
იმ საშიშარს დანთქმის სიღრმეში! —

III.

გაბრიელ ზე კლერსი უეუებდნენ ამ საშინელს გუ-
ლის-საკლავ სანახაობას, რომელიცა დასრულდა ასე უ-
ბედურად გურულან დამალუხავ უფრსკულში, ერთი კი-
დეჲ შემოესმათ ფოცხვერების ღრიალი. შემდგომს სრუ-
ლებით მიერუვდა, ფოცხვერები დაბრუნდნენ რაჲნის ხე-
ობისაკენ.

ჩუჲნი ორნი მოგზაურნი წენარა ჩამოვიდნენ სით-
გან ზე მოპორდნენ იმ მდინარის კიდეც, რომელიცა
იყო მოწამე ამ საშინელის უბედურებით შემთხვევისა.
იმათ შესხდეს ამ ბნელს ღამეში ვარსკვლავს ზე იმის
მისხლეთ გაეძრთნენ სამხრეთისაკენ. ისე შემინებულები
იუჲნენ, რომ ერთი მცირე ფოთოლის შრიალის ხმა
შეაყენებდა სოლმე, ეკონათ ფოცხვერი არისო, მაგრამ
იმათ ბედზედ ფოცხვერი აღარსად შესვდათ.

ბოლოს დროს ამ სიარულში, დილის ცისკარი ამოვიდა.

—მაგლობა შენთვის ღმერთო! სოქეა გაბრიელმა, რომ გაგეითენდა მშვიდობით, შერე მიუბრუნდა კლერბსა, დარწმუნებული ხარ შემო საუქარელო, რომ იმ გსაზედ მივალთ, რომელიცა მიგვიუბნდეს ტინეულის ტბისაკენ?

—შე არ ვიცო! მიუგო ანგლიჩანმა, ჩუქნ მოვდიოდით მრთელი ღამე ღუთის ანახარად, ამ ერთს ღამეს რაც გამოვიარეთ, ათი ღამისოდენა გვეყენა ღ შე სრულებით არ გამიკვირდება, დილით რომ ჩინეთში ვიყვნეთ.

—ეს კი უნდა ვსთქვათ, როგორც ჯვარის ვარსკვლავითგანა სჩანს, რომ სწორეთ გვივლია.

—რა დროს ჯვარის ვარსკვლავია! შე ისე ვიარე მრთელი ღამე, რომ არც ერთსელ ცაში არ ამიხედნია. ამისიეტი ვარსკვლავი არა მინახავსრა, რაც შიში მამეღანდებოდა თვალთწინა.

—გამიგონე კლერბს, მოდი რჩევა გავაკეთოთ.

—აბა რა რჩევა? არჩიე შენ თითონ.

—მოდი დაუცადოთ მზის ამოსვლასა. იქითგან შევრტუობთ, რომელია აღმოსავლეთი, ღ შერე ადვილათა ვცნობთ გორისონტის წერტილსა.

—მალიან კარგი! აგრე იუოს.

—მაშ დავესდეთ ღ მოუცადოთ მზის ამოსვლასა.

—სჯობს დავიძინოთ ცოტათი. თუ არა ვცდები, შე მოგნია მთის წვერსედა ვართ ასლა სადღაცა. ამისათვის, არც უნდა გვეძინოდეს რისამე.... აბა დავიძინოთ, შერე



ბაღიან დაღაღულებიცა ვართ.

—დავიძინოთ! სრულს ჭკუასედა ხარ? ეს რა თქვა, დავიძინოთო!... ერთიც ვნახოთ, გაზოგველვისა რომელი-სამე ლომის მუცელში, შერე?

—სიტუვაც ეკ არის ჭ!... მე ისეთივე აზრისა ვარ ლომზედ, როგორც შენ ფოცხვერებზედ.

—ახ, საწყალი მუნუსეში!

—კარგია თუ ღმერთი გრწამს, ჩუწნ ის საემაოდ გამოვიტირეთ, ცრემლებით ჩუწნ იმას ვეღარასიყვარულს უძველით.

—ახ, ბატონო ედუარდ, როგორ შეიძლება დავიწყოს კაცმა იმისთანა საძინელება.

—საკმაო არის გაბრიელ, კეთილი გულის-სიხვილე გამოდგება ევროპაში, იფიქრე რომ ჩუწნ ასეა ინდოეთშია ვართ. მე მგონია ინდოეთშია ვართ, ამისათვის, რომ ვიძიებე გზა არ აკრეოდეს ჭ ჩინეთი არ გაესულიყუთ!... ჩუწნ ავასრულებთ კაცობრიობითი მოვალეობა ჭ გამოვიტირეთ მუნუსეში, ახლა ერთი ეს უნდა გკითხო, გევა რომ დაქვრივდა, რასა ფიქრობ, იქნება ნუგეში სცე ახლა როგორმე შენს გულსა? შენ ხარ ეძაწილი კაცი, საუბარელი როგორც ჰარიჟანელი, ღარიბი როგორც მსწავლული ჭ მაძასადამე შეიძლება იმედი გკონდეს, გლოვის შემდგომს, გაიმარჯვებ ეველა რაუიფაზედ. სწორეთ მითხარი, შევიტყე თუ არა, შენი საიდუმლო აზრი?

—რამ გაფიქრებინა ევა, როდესაც რომ ჯერ კიდევ

ჩემის გოგრიტგან ფიცხვერების შიში არ გამოსულა.

—ტეუილად ნუ ანობ ძაგას ჩემო საუენარელო,
სწორეთ ამასა ფიქრობ, მე კარგათ ვიცი!.. ერთის სი-
ტვეით ასე იუოს, მოვიცადლო შევალმდინა, თორემ, რა
ჟენა, მე ისე მგონია ეს მთა, რაზედაც ახლა ჩეწნა
ვართ, ჩინეთის მთა უნდა იუოს.

—კლერს, თვალეები გახილეთ!... თითქოს მიღში
ღაჯარავთ... გესმის, ადექი! აი მზეც ამოვიდა, —
ადექი!...

—ოჰ, კეთილი იუოს! თვალეები დასეკული მქონ-
და ღამე აღარა ვნახო მეთქი... ოჰ, რა ჩინებული სა-
ნახაობა არის! რა საკვირველი სურათია! თითქოსო
ვდეკვარ ბაღვონზედ, საიდანაცა დავეურებ ბუნების დი-
დებასა. მაგრამ ეს კი უნდა ვსთქვა, რომ ამ სანახაობას,
მაღე გაცვლიდი ერთს ევროპიულს საუსმეზედ, ისე
მშიან ზური!... რომ შემხვდეს ერთს მრთელს ღოდს
შეეჭამ!

—წავიდეთ ჩქარა ჭ საუსმესაცა ვჭამთ.

—სად?

—როგორ თუ სად? მუნუსემის სახლში!..

—შენ გგონია ცოლი ისე მიგვიღებს, როგორც
ქმარი მიგვიღებდა? ეს იფიქრე, რომ იმისი სახლი ახ-
ლა ცარიელია! ქერივი ქალი მწუნარებაში იქნება ჭ
არავის ინახვინებს!.. მერწმუნე, ჩეწნი საუსმე საეჭვო
არის!.. მაგრამ რა გაეწობა, უნდა წავიდეთ... ჯერ შე-
ხედოთ ცასა, აგერ ის აღმოსავლეთია, ეს სამხრეთი,

მაძასადაჲ იქ შუნუსემის სახლია, ჩავიდეთ ამ მთითგან, დაუდგეთ გზასა და სადაც მივაღო, მივაღო!...

კარგა ხანის სიარულის შემდეგომს, რომ შუადღეს გადასცილდა, სასოწარკვეთილების ფიქრში შედგა კლე-რისი; რომელიცა მიდიოდა წინა და უთხრა თავის ამ-ხანაგსა:

— შენ შემინდები, როდესაც გეტყვი, რომ სამი სა-ათის მეტი აღარ არის დამის მოახლოებადინ. ღაბე დაგვიდგება და ღმერთმა იცის, გადაურჩებით ფოცსვერებს თუ არა!

გაბრიელმა გულსეღ კელი დაიწრობა და გაქინა თავი, რა შეხედა შვსა გადაიხარა დასაფლეთისაგან.

— დიახ, სოქეა იმან, არ დაშავიწელება ეს წვეული ნადირობა!

— მაგის დრო არ არის, ჯერ ჩუქნ ეს ვიფიქროთ, თუ სად მოვუბნოთ ქონი რამ თავის შესაფარებელი; თორემ აღარ შემიძლიან სიარული ისე შევსწუსდი, ან საით მივდივართ, როდესაც არც გზა ვიცით და არც კვა-ლი. მოდი აქ დაუდგეთ ისე, როგორც მეგემენი დგებიან ზღვის აღელვების შემდეგ; გავიკეთოთ აქ ქონი და და-ვაფუძნოთ კალონია. ალაგი ჩინეუბლია, მიწა ნაყოფი-ერი. თოფები გვაქვს და ტყვია წამალი, აი ჩინეუბლი შვანე მინდორი და ტყეც ახლო; აი კიდევ მშუქნიერი წყარო ბროლივით მჩქეფარე. რომელიც არც ერთი ამა-თგანი არა ჰქონდა, მაგრამ თავისი განსრახვა აღასრუ-ლას!.. მრთელს ხმელეთზედ ამასედა უკეთესი ადგილი

არსად არის, ევროპაში ერთი მტკაველი ალაგი მამა-სისხლათ იეიდება და რატომ არ უნდა გვიკვირდეს, აქ მრთელი ასია მუქთადა გვრჩება!.. რა მოგებაა! აი, ვი-ღებ ასიას და გიეობ შენცა შუა.

—რა ტუტუცობას ღაპარაკობ ნეტა!

—როგორ ტუტუცობას? მე ღაპარაკობ სწორეთ, ამისათვის, რომ როგორც ჩეჭნის მოგზაურობითგანა სჩანს ჩეჭნ ტუნეველისავენ კი არ მივალო, სხუა სად-ღაც გზასკდ.

—მართლა თუ!

—სწორეთ! ას ვერსზედ მეტი მოშორებითა ვართ მუნესემის სახლსკდ. მეტი ღაპარაკი აქ საჭირო აღარ არის, გავაკეთოთ აქ სადმე ქოხი და ჯერ კარგი ძილი გამოვაცხოთ შიგა, კინწი მოგვწუდება უძილობით.

—ახ, ჩემო მეგობარო კლერბს, მაშ იმედი აღარ არის, რომ როდისმე ვნახავ ტუნეველის ვარსკვლავსა, ბენგალის ვარდსა, მშუჭნიერს გეგასა?..

—საუქარელო გაბრიელ! როდესაც მოვშენდებით აქა და გაემრავლდებით, მაშინ ისიც მოვიტაცოთ, მინამ ჯერ ისე ვიცხოვროთ, როგორც უცოლშვილონი სცხოვრებენ.

ამ სიტუქაზედ დაუწყო ხეების ტოტებს მტვრევა, მერე მოუძევეტა წვერები და დაურჯო მიწაში, რობენ-ზონის მსაგესად. როდესაც გაბრიელმა ნახა, რომ კლე-რბსი აღარა სტეუოდა, ესეც შეესძარა.

—მალიან კარგი და ჰატოსანი გაბრიელ, უახრბ კლერბსმა, ამაღამ თავის შესაფარი ქოხი გვეჩენება!..რა-

ზედ ოხრავ გებრიელ, მითხარი ღუთის გულისათვის, რაზედ?

— ახ ზემო მეგობარო, მე იმაზედ ვოხრავ ასლას, რომ ჩუწნი ამხანაგები ჰარიუში, ასლას დასეირნობენ იტალიანურს ბულვარზედ, სომენ ძარბათსა, ჭეითსულობენ აფიშებს, სადილსა სჭამენ რესტორაციებში და ჩუწნი კი შიმშილით ლამის დაუისოცნეთ.

— იცი რა გებრიელ, ამ ზემს ასლანდელს მდგომარეობას, რომ მითხრან, არ გაუცვლიდი იმათ მდგომარეობაში? მაკ ქალაქებს მოვბეზრდი... ამას გარდა იცი რა სასიამოვნო არის, სოფლის ამენება, როგორც ასლას ჩუწნი ვაშენებთ.

გებრიელმა გაიხარხარა და უდაბურმა ალაგმა, ალა-მითგან აქამოდგენ, ჰირველად გამოსცა ხმა! ... ამ დროს შემოესძათ ამ ორთა მეგობრებს რაღაცა საკრავის ხმა.

კლერბსმა და გებრიელმა მაშინათვე მოავლეს კელი თოფებსა. საკრავის ხმა თან და თან უახლოვდებოდა და ამ ხმასთან შემოისმოდა სამწუსარო სიმღერაცა. ცოტა ხანს უკან თავს წამოადგნენ ორნი ინდოელნი, რომელთაცა ეცვათ თეთრი ჰერანგები, ხელში ეჭირათ გიტარის მსგავსი საკრავი. ესენი იუვნენ მოსიარულე ინდოელი აზუდეები, რომელთაცა ჭკვიანთ იმათებურად „სარადა-ეარენ“. ისინი გაბედვით მივიდნენ ჩუწნი მესაზრებთან და გამოუშვირეს კელი, თითქოს მოწეალების სათხოვნელად.

— ძლივს გამოვიხსენით. ტანჯვისაგან! დაიუვირა სი-



საშუალოთ გაბრეულმა რა დაინახა ეს ორი კაცი, უეჭველია ამ კაცებს ეცოდინებათ გზაცა და კვალიცა.

და ამ სიხარულში აჩუქა ფული.

ამუღლებმა ამ საჩუქრით დაიწიეს სიძღვრე, მაგრამ კლერსმა შეაქენა და სთხოვა ანგლიურის ერთი, მიუევა-ნა ზირველს სოფლამდინ, ინდოელებმა ვერ გაიგეს ამათებური ენა.

—სომ არ იცი ინგლისურის ენა? ჰკითხა გაბრიელს კლერსმა.

—აქედემამ საჩუქარი მამცა მაგ ენის ცოდნისათვის, მიუგო გაბრიელმა, მაგრამ მხელი ეს არის, ინდოეთში არ ესმით ჩემი ენა.

—მერე მე! უთხრა კლერსმა, თან შუბლითგან ოფლის იწმენდა, მე არ ვიყავი, რომ, გადმოვთარგმნე კემბრინჯში ანგლიურს ენაზედ, ედდინ-ელ-მოკადესის ჰოემა. დამაცადოს, ვერ დაებრუნდე კემბრინჯში, ვაჩვენებ თამამას ჩემს უფალს ენების პროფესორს! კარგია კიდევ, რომ ჩუქნს ბედზედ ვიცი საქუჭუნო ენა, თორემ შენი მტერი!

კლერსმა ორი ამული დააყენა მწკრივად და თითონ და გაბრიელიც უკან მიუდგნენ, კალთები დაუჭირეს და ანიშნეს წასულიყვნენ იმ გზით, საითყენაც მზე ჩადიოდა და დასცინა ღოძსა ღრიალით.

ინდოელებმა ერთი კი გაიცინეს და გასწიეს; კლერსმა და გაბრიელი უკან მიუდევდნენ. ანგლიჩანმა ერთი კიდევ გადმოხედა თავისგან დაწოხილს ქოხსა და თქვა--



მაინც ზე მაინც სამწესაროდ მიძახნია რომ ემორღებით ჩუწნგან დაუძნებულს ქალაქსა!

აშულები მიდიოდნენ როგორც გზის მცოდნენი ზე ხან ზე ხან გადმოსედავდნენ თავიანთ თანამოგზაურების თითქოსო ამხნეებდნენო, კლერისი გზასედა სწეველიდა კებრიჯის უცხო ენების ზროფესორსა. გაბრიელი ჩაუ-
ლულიყო ერთსავე ზე იმავე ფიქრში ზე სმირად ანობდა თავისთვის:

— თუნდა ვისაც უნდა დავენაძლიები რომ, ას ვერ-
სხედ უფრო მეტად მოშორებული ვართ გვესთან.

მზე დაიწვერა მთისაჲს. შენიშნეს გზასედა რომ სხ-
ნდა ადამიანების სადგომის კვალი, ბოლოს დაინახეს
სოფელიც, საიდანაც ამოდიოდა კვამლი; როდესაც და-
ინახეს ინდოელი გლეხები მუშაობითგან ზე მიწვერი-
თგან შინისაჲს მიძავალი, ისე გაეხარდათ, თითქოსო
თითონ გვეა ნახესო.

როდესაც შევიდნენ ზატარა სოფელში, ინდოელებმა
აშულება დაინახეს ჩუწნ მგზავრებს ერთს ალავს ვეუ-
ფად ჩარეული ხეები. როდესაც მოგზაურები მივიდნენ
იმ ხეებთან ნახეს ერთი ზატარა ქოხი, რომელიცა იყო
სადგომი იქაურის ბრძინისა (მღჲდლისა). დადამდა
გოდეს.

იმ ქოხს არა ჰქონდა ფანჯარა; ზანსედა ესურა ლე-
წამის ჩაღური, რომელიცა იცავდა ქოხს წვიმისა ზე
სიცხისაჲს; ხეები გარშემო ჩარემულნი იცვამდნენ მტა-
ცებელთ ზირუტეუთგან; იქვე ახლოს ჰქონდა მიწაში

წელის ჭაუხი ნამაჴისათჳს. ქოხის სამხრეთის მხრივ იდგა თუჯისაგან აშართული ინდოელების სამლოცველო კერა, რომელსაცა ეწოდებოდა განეზგა.

ამ ქოხში იდგა ბრამინი სიალა, რომელიცა ტეზის აღერსით მოეგება ჩჴსნ მოგზაურებს ღ თავდა-ზირველად მიიუფანა კერთან თავუანის-საცემელად. კლე-რისმა რამდენჯერმე თავი დაუკრა კერას, გაბრიელმა შედგა არ შესედა.

ამ ცერემონიის შემდგომს, სიალამ შეიუფანა სტუ-ბრები თავის სასტუმროს ოთახში, მთართვა მაწონი, ზური ღ ერთი ბოთლი ტეის ხეხილების ხილისაგან გამოხდილი სასმელი, კლერისი ღ გაბრიელ დასხდნენ, ინდოელად მოკცცილები დედამიწაზედ გაშლილს ფარდაგსედ. ბრამინი გვარიანად ღაჴარაკობდა ანგლი-ურად ღ ისე შრდილობიანი იყო, რომ არ დაუწყო კითხვა იმათ ვინაობაზედ.

ვახშმის შემდგომს დაიწვეს ღაჴარაკი იმათ გასარ-თავ საგანსედ. ბრამინ სიალას თავისი თავი მსწავლე-ლად მიაჩნდა ღ ზირველი ესა, რომ თავის ერთ სარწ-მუნოების ხალხის მთადმოძველობით დიდად ამაზრტავებდა; ამისათჳს ინდოეთსა ხადიდა ეოველ ქჴსწანაზედ უზი-რველესად. ის დასცინოდა გომერს, რომელმაცა მოიგო-ნა ტუტუცური რაღაც მითოლოგია; დასცინოდა საბე-რმნეთის არსიტეკტორასა ღ აქებდა ინდოეთელების მი-თოლოგიასა; ბოლოს დაიწყო თავიანთის კერების ქება ღ იმათი სასწაული; — როდესაც უნდა დაეწყო ქჴსწანე-



ლის ტაძრებზედაც საუბარი, მაშინ შენიშნა, რომ ეს იმისი სტუმრები ხვრინამდნენ, ისე დასძინებოდათ.

ბრამინი ფიქრობდა თავისი მჭევრ მეტყველებით ამ მოგზაურებს თავის საწმენოებაზედ მიიგდებდა, მაგრამ როდესაც ეს იმათი ღრმად მილი ნახა, სტუმართ მოუვარეობის ვალი მოითხოვდა, აღარ შეეწუხებინა თავისი ბევრის ღაბარაკით და კავიდა თავის საწოლს ოთახში, სადაცა მიეცა თუთან ისიც ღრმა მილსა.

მზე მაღლა იყო, როდესაც კლერს და გაბრიელს გამოეღვიძათ. რა ისწორებდნენ თავიანთ დაფხრეწილს ძეძვებში სიარულით ტანთ საცმელსა, შემოესმათ გარეთგან წინარი ღაბარაკი და ცხენის ფეხის ხმაცა. ისინი მივიდნენ კარების ახლოს უურის დასაგდებად და დიდათ გაუკვირდათ როდესაც შემოესმათ ეს საუბარი:

— ჩუჭნ ეს ანბავი გვიანბეს ორთა ინდოელთა აშულებმა, რომელთაცა გამოგვითხეთ მუნუსემის სახლში, სთქუა ვიღაცამ ანგლიურს ენაზედ.

— არ მოუტეუებით, მიუგო ბრამინმა, მე ჩემის სტუმართ მიღების მოვალეობით, მივეცი წუხელის თავის შესაფარებელი ადგილი.

— მამ გიბრძნებთ თქუჭნ, მადრასის კენერაღნი ჰროკურორის ბძანებითა, რომ ახლავე მოგვცეთ გელში, განაგრძო ჰირველმა.

— მე უარს არ მოგასხენებთ, მიუგო ბრამინმა, მაგრამ ახლა სძინავთ, კარგათ მოგეხსენებათ სტუმართ-მიღების კანონი არ მოგვცემენ ნებას მძინარე სტუმარი

გამოვადგილოთ. ჩემთვის ესენი რა საჭირონი არიან; მრ-
თელი ტანისამოსი შემოგლეჯილი აქვს; ამათი შესე-
დულობა ცხადად ამტკიცებს, რომ საჭირონი არიან &
ამისათვის სრულებით დარწმუნებული ვარ ამათ უდმოთო
ყოფაცქეაზედ.

—ოხ, შეკვეთული ბრამინი! დაიუვირა მოუთმენ-
ლივ გაბრიელმა & გამოვარდა გარეთ.

კლერსიც გამოჰქეა თავის ამხანაგსა. გარეთ ეხოში
იდგა ექვსი ინდოელი სალდათი & ერთიც აფიცარი
ანგლიზანი, რომელმაცა რა დანახა, შემოუძახა:

—ჰე თქვენ უნდა დაგიჭიროთ, უფალნო!

—ჩვენ?... განიმეორეს კლერსმა & გაბრიელმა.

—მაშ ვინა? სთქუა აფიცარმა. მაშ თქვენ არა სა-
რთ კლერსი & გაბრიელი,

—სწორეთ ჩვენა ვართ... არა, რისთვისაო?

—აი ბანება გენერალნი პროკურორისა.

—მერე ჩვენ რა დანაშაული კვაქვს?

—მაგას მადრასში კეტევიან.

—საკვრელია! სთქუა კლერსმა.... თქვენნი ნებაა
თქვენო კეთილშობილებავ, მოგვებით მადრასში.

აფიცარმა ანიშნა სალდათებსა, რომელთაცა წამო-
იყვანეს ორი ცხენი, შესხეს ტუსადები ზედა & გაემკზა-
ვრნენ, რა გავლეს კარგათ გზა, & რა დაინახეს მარჯვ-
ნივ მხარეს ტინეველის ტბა, შესძახეს კლერსმა & გა-
ბრიელმა, სისარულით:

—ნება მოგვეცით უფალო კაპიტანო, ცოტა შევი-

სვენოთ აგერ იმ სახლში.

— ჰადრასამდინ თქუწნი დაეენება არსად არ შეი-
ძლება, იქ დიდხანს მოგიხდებათ დგომა, შიუგო აფი-
ცარმა.

— რასა იქ! დაიუვირა გაბრიელმა; ნათქვამი არის,
ძალა აღმართსა სწავსო. უნახოთ რა იქნება ჭ რა მო-
კველის.

(ზოგი შემდგომ ნომერში იქნება.)

ი. კერესელიძე.

დავით უორლანოვის გარდაცვალებაზედ. (*)

ღაცოი.

უმაწეილო კაცო, მშვიდობით! მაგრამ კვითხარი რა
არის,
რომ აგრე ადრე დაგეტოვე, შენს მშობელს მამულს ესა-
ლმი?

ვინ რა შეგცოდა ისეთი, ან ვინ გაკადრა შენ წეენა,
რომ ჰირი გამოძეტვეელი არღა გიქმნიეს ჩუჭნეენა!....
ზარის კენესის სმა მომესმის, გულსა მიმსჭვალავს
ვით სენი,
გაწუხებს მას, რომე გემორდები, საგულებელი მხად
ჩუჭნი.

რათა ჭ რისთვს შემოგეწეურ, რა დავიმაფეთ
ისეთი;

(*) დავით ხოლომანის ძე უორლანოვი, იყო თავის წრეში ჩი-
ნებული უმაწეილი კაცი. საქართველოს ერთ პირველ აზნაურთაგანი,
რომელიცა გარდაიცვალა უმაწეილ კაცობის ჭასაკში ჯ. რომელიცა მო-
უტანდა თავის სამშობლო ქუჩუანას ბევრს კეთილს რომ სიკუდილს
არ მოეხწრო ახე ადრე. ის გარდაიცვალა ამ წლის აგვისტოს თვეში
სწრაფის სრეულებით. ეს მცირე ლექსი მივიღე, იმის შეგონებისაგან.
რედ.

რომ ხმას არავცემ, მოესულვართ, ერთობრივ შენი მო-
 შენი,
 სიმაღლესედან გიგვარდა ხშირად სჯა მხოლოდ მხურ-
 ვალედ,

ახლა გვჭერე, სწევსარ ღუმილით, თითქოს შექნილხარ
 ღიჯს მწუსარედ,

ურს დაგიგდებდი ოდესცა გეტოდიოთ რასმეს მარ-
 თალსა,

აჲ ხმას ცცემ, მიხვალ, არ ისმენ, თითქოს რომ პორის
 საჯალსა;

გუშინ გლეს ეაცსა ჭფარვიდი, ვლიდი მათ საქმეს
 ახალსა,

დღეს ურს არათუ ათხუბ, — აღარცკი აბლევ სალაშა.
 სომ იცე მხოლოდ, ბუნებით, გული მაქვს შეტად მე

ჩვილი,
 შენის მაგ სასტეო ქცევითა, ნუ მამგვარე ტირილი!

ანბობდი ხშირათა, რომ სიუწარული გაქვს შე-
 ბის,

მაშ ეს რა არის, შენს გარსა ისმის რა ხმები ვაების:
 ზოგი სტიწს შენსა ნორჩობას, ზოგი შენს ტუბილ-

სა მობასა,
 ზოგი საამო ღიმილით შენს ჰურადს შეგობრობასა.

ღ შენ კი შენთვის გულგრილად სწევსარ მჭმუნვარე
 სარეცელს,

არცა ერთის ხმა არ ეკმის, არ გაუწოდებ არც ერთს
 ეკლს

რადგანც არ ცესმის ღ ცეცოვებ შენსა შეგობარს ღ
შესა,

სადა უოველნი განვლიან, მაშ დავილოცავ იმ კვასსა:
წარვედ კურთხევით იქ, სადაც უველა მართალნი
არიან;

სად ხერუემნი. დას-დასად საუკუნოთა მღერიან.

იქ დავეკიდრე, სად არ არს, არც ჭირი, არცა ვაება,
სადა ტრიალებს მარადის ზენა არსისა განცება.

მიხვალ, მიგაქქს თან უველასკან კურთხევა დაუღუ-
ველი,
ღ ჩუწნ სახსოვრად აქ ცერჩება, შენი უმანკო სასული!....

ქალიშვილი ჰალაჩისა

თავი XXVI

ეტეოდა რა ამა სიტუაციაში, საწუალი ვირჟინი, გამო-
 ეთხოვებოდა რა მას, ბეატრიჩეს გაიფანდა მოძღვარი
 გაზუცინი მისი დედის ნაცვალთ წასაფანად ემატოტ-
 ზედა, შეხედვიდა, რა ვირჟინი ბეატრიჩეს მიმავალსა
 ემატოტზედა გული შეუწუხებოდა ღ ღვარდებოდა უგ-
 რძნოთა. მამამან მისმან არ იცოდა გარდაქცევა თავის
 ქალიშვილისა, ღ იუო ჩაცმული ჰალაჩის ტანისამოს-
 ში ღ ლესამდა ხანჯალსა ჩენჩებისათჳს.—ეტეოდნენ რა
 იმასა თავის ქალიშვილის ამბავსა, ჰალაჩი აღექსანდრო,
 მიატოვებდა მისსა საქმესა ღ მიუარებოდა თავის ქა-
 ლიშვილთანა, საშეულებლად მისსა, რამეთუ იმის მეტი
 არა გაანდარა ჰალაჩსა ღ უეუარდა ძლიერ,—ჰალაჩი
 გაიქცევა ექმთან, მაგრამ კაცნი გამოგზავნილნი სუ-
 დიებისაგან რომელნიც იცდიდნენ ემატოტთანა, არ მი-
 სცემდნენ ნებასა, მოვლად თავის ქალიშვილისასა, თუ-
 მც აღექსანდროს გული მოუვიდოდა ღ ეტეოდა გამო-
 გზავნილთა კაცებთა, რომ ესლა არ სცალიან წასვლად
 ემატოტთანა, მაგრამ ძალათ წაიფანდნენ ხანჯლითა,



საწყალი ჰალაჩი ალექსანდრო მოიხედავდა უკანა ღ შე-
ხედამდა ოთახსა თავის ქალიშვილისასა ღ იტყოდა:

— ვაი! ჩემო შვილო რაჟა მარტო მიმატოვე მე!

საწყალი ჰალაჩი შეეერებოდა ერთს მღუდელსა წი-
ნეთა ღ სთხოვდა, რათა მღუდელი წასულიყო ღ მოეფ-
ლო ვირეინისათჳს, თავის მობრუნებამდის, მაგრამ
მღუდელი უარ ჰყოფდა, ერთი სიტყვით ჰალაჩმან ვერ
იმოგნა კაცი, რომ გაეგზავნა თავის ქალიშვილის მო-
საუღელათა. —

ანდერში ბეატრიქესი

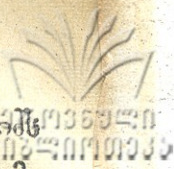
თავი XXVII

მოემზადებოდა რა ბეატრიქე წასაუვანათ ემიჯოტზედა,
მოვიდოდა კაპუცინთან, რომელიც ლოცულობდა და-
ხოვითა ბეატრიქესათჳს, ღ დაადებდა კაპუცინსა ბეჭყედა
ჴელსა ღ ეტყოდა:

— მაძაო! მიიღეთ ჩემი უკანასკნელი თხოვნა, ღ
მოიხმეთ ჩემთანა საეკლესიო მსახურნი, რათა მოგას-
წნოთ თქუჴნი ღ იმათა ჩემი უკანასკნელი ანდერში:

მოდღვარი აღასრულებდა სურვილსა ბეატრიქესასა ღ
შემოიგვანდა საეკლესიო მსახურთა.

ბეატრიქე მოუბრუნდებოდა მათ ღ ეტყოდა შემდგო-
მის სიტყვებით:



—მძნო ქრისტეს მოყვარენო! მე არა ძალმიძს გამოთქმათ ჩემისა მადლობისა რომელსაც გწირამთ მე თქვენსა, თქვენის კეთილის გულისათვის, რომელიც მაჩვენეთ მე ამ უკანასკნელ დროებაში, მაგრამ ვლოცავ უფალსა, რათა ღმერთმან, გარდაცხადოსთ თქვენ ჩემ მაგიერათ. მაგრამ მე კიდევ გთხოვთ თქვენ წმინდაო მამაო ღ თქვენც საკუთარნო მძნო, რომ მე დავსწერე ანდერძი ღ ის ანდერძი მე მეშინის რომ ჰაჰაჰა არ მიიღოს უურადღებაში ღ არ აღასრულოს სურვილისა მებრ ჩემისა, ღ ამისათვის გთხოვთ რომ შეასმინოთ ჰაჰასა ღ დარიგდეს ჩემნი მსითვენი ისრე, როგორც ჩემს ანდერძში სწერია.—თქვენ საუჭარელნო მძნო ქრისტიანენო, ღ მოძღუარნო, მიიღეთ ჩემგან, ესე ორმოცდახუთი ოქროს ბაჯადლო, რომელიც დამრჩა მე ამა საჰერობილესა ღ თუძცა საკმაოდ არ ღმრჩეს ესა თქვენთვის, გთხოვთ მიიღოთ ჩემის საზინადარისაგან სკარპეზიოსაგან ღ რამტელიცა გნებავთ ის მოგართმევთ თქვენ ღ გთხოვთ, რომ ჩემის სულისათვის ორასი ჰანამგვიდი გარდისადოთ, ასი ჩემს სიკუდილადმდე ღ ასი სიკუდილისა შედეგ, შემდეგ ამისა მე მსურს კიდევ, რომ მოსამსახურენი: ალექსანდრე ღ ლუდოვიკი, რომელიც მე მემსახურებოდნენ ამა საჰერობილეში, იყვნენ ღაჯილდოებულნი საჩუქრებითა ღ ვსწირავ მათ მადლობასა გამოუთქმელსა.—ვირჟინი რომელიც მემსახურებოდა მე ღ უკვარდი დიურის სიუჟარულობითა, რომელიც ნუგეშსა მსცემდა მე, დამიტოვებია მისთვის იმის გარდა

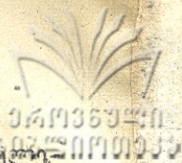
რაც ანდერშია სწერია, კიდევ ჩემი ძვირფასნი ტანი-
სამოსნი, ძვირფასნი ქვებნი და ბრილიანტები, მაგრამ
სად არის ვირჟინი, რომ არ ვხედავ! და გაიხედ გამო-
იხედამდა ბეატრიჩე შესახედავად მისთა.—საწყალი! მე
მგონია, რომ გულ შეწუხებული შეიქმნა ჩემის გულისა-
თვს და თუ ვერა ვნახო მე ისა ამის მეტათა, გარდა-
უცით ჩემს მაგიერათა გამოუთქმელი მადლობა და მსუ-
რს მე, რომ იმასა ვნახუდე სამოთხეშია; სხუათა შო-
რის მე მსურს, რომ ვიყო დამარსულ მონტორიუს სა-
უდარშია, სადაცა მზე ანათებს თავის სსივითა იმა ად-
გილში, თუმცა მიცვალებულისათვს სულ ერთია მზე
თუ ღრუბელი მაგრამ, იმედი მაინც მექმნება, რომ
სხეული ჩემი იქნება იმა ადგილსა, სადაცა მზე გაანსა-
რებს თავის სსივითა ადგილოვანსა ჩემსასა.—ეს არის
უკანასკნელი ჩემი თხოვნა საუვარელო მძანო ქრისტე-
ნო და ილოცეთ ჩემის ცოდვილის სულისათვსა.—

ბეატრიჩე.

თავი XXIII

იმ ღამეს, როდესაც გადაწვიტეს ჩენჩების სიკუდი-
ლი, ჭარანჩიოსა ეძინა ტკბილათა, და დილით ჩამოე-
სშობოდა მას ხმა, რომელიც ეტეოდა მას:

—«შენ ეძინავს ტკბილათა, და ჩენჩებსა, ეველასა
სჯრიან თავებსა».—



გაიგონებდა რა ამა ხმას, წამოვარდებოდა გახეღებული ქარანჩიო გაიქცევოდა ჰაზასთან, რათა შესთხოვოს მას ჰატივი მართალთ სულთათჳს. ჰაზა ის იყო დგებოდა თავის საწოლიდამა. — შევიდოდა რა ქარანჩიო დავარდებოდა მუხლთ მოდრეკითა წინაშე ჰაზისა ღ იტუოდ:

— თქუწნო უმაღლეს მუეესთა მთავარო! შეიბრალეთ მართალნი სულნი ღ ნუ მისცემთ იმათა, სასჯელსა სიკუდილისასა.

— როგორა, ისინი დამნაშავენი არ არიან თუ?

— თქუწნო უმაღლეს უსამღუდელოესო ღ წმინდათ უწმინდესო მამაო! შე ვარ ამაში დამნაშავი, რომ ძალათ ვათქმევინე ბეატრიჩესა, სიტევანი მამისა უფლისა, მე ვუფიცავ უფალსა წინაშე თქუწნს უმაღლეს სამღუდელოებისა, რომ ისინი დამნაშავენი არ არიან, ბეატრიჩეს ძალათ ვათქმევინე, რომლითაც მეკონა მე უშველიდი საწყალთა, ნუ დასჯით, შეიცოდეთ, ღ ანატიუეთ საწყალთა მართალთა სულთა.

— რაც გარდაწუვეტილი არს, მისი დარღვევა აღარ შეიძლება, ჩემი უგანასენელი სიტევა ეს არის.

— მაშ კარგი თქუწნო უმაღლეს უსამღუდელოესობავ! საწყალსა ემაწვილსა ბერნადიოსა რომ სჯით ტყველათა მან რა უნდა იცოდეს ჯერეთ კვლისა თორმეტის წლისა ემაწვილმან, ეს საცოდაობა არის, შეიცოდეთ, შეიცოდეთ უწმინდაესო მამაო! თორემ ჩუწნც მოგვივა ამგვარი დრო წინაშე უფლისა ღ არცა უფალი გვაანტიუებს ჩუწნ.

—კარგი, ბერნადინო იქნება გადარჩენილი თქვენის თხოვნითა და არა სხვა და ესლავეთა გავგზანი მანიჭეს, რათა გარდარჩინონ ის სიკუდილისაგან, მაგრამ მაინც უნდა უეუროს თავის ჭირისუფალის დასჯასა.—

ძარანსიო ვერას გაარიცებდა რა მეტს, გამოვიდოდა გარეთ დაღონებული, მაგრამ ჰქონდა სათქმელათ ისა, რომ ბერნადინო მაინც გარდარჩინოს თუმც ბეატრიჩე მრთლათ დაღუპა.—

უკანასკნელი გამოთხოვება.

თავი XXIX

სიევარდოსა არ სძინავს, შეიტუობდა რა საწყალი კვიდო თავის ბეატრიჩისა. წაუვანას დასასჯელათ კისრისა მოკვეთით, შეაგროვებდა, რამდენიმე თავის ამხანაგთა და გარდაცმევდა იმათ ტანისამოსთა როგორც უცვლათ საეკლესიოს მსახურთა და ნიშანთა გაუგებებდა ვენახისა ფოთოლსა ქუდზედა, რაითაცა შეეძლო ცნობა თავის ამხანაგებისა, და დარიცებდა იმათა შერევად იმა შეკრებულებამა, სადაცა იქმნება ბეატრიჩე დატყნადებული. და ეტეოდა მათ მოტაცვად ბეატრიჩისა და მოეგონად მისსა დანიშნულ ადგილსა, სადაცა თითონ კვიდო იყო მოლოდინე ცხენითა, რათა შამოეგდო ისა ცხენზედა და გაგარდნილიყო სადაცა თვალნი სედიდნენ.—



— ზოგსაც გვიდო დაწუბობდა თავის ჰლანებსა, იმ წამსვე ერთი მშუწნიერი მხატვარი, რომელსაც ერქვა სახელად უბალდინი, ზ, რომელიც იყო ჭკუიდავ გამო-სრული ბეატრიჩისა სილამაზით ზ მშუწნიერებითა, ზ რომელიც მუდამ ჟამს ამბობდა:

— როგორ უნდა მოგუდეს ამ კვარი მშუწნიერება, მე არ ვიხამ ამასა, მე არ ვიხამ ამასა. —

ზ ამისათვის უბალდუნი თავის მხრით შეაგროვებდა თავის ამხანაგთა, რომელთაცა ჩააცმევდა საეკლესიო მსახურთა ტანისამოსსა, ნიშნითა თეთრის ლენტითა, რომელიც იცნობდნენ ერთი ერთმანერთსა, ზ თვითონ უბალდუნი იყო კარეტაში ჩამჯდარი, ზ ულოდინებდა თავის ამხანაგებსა ოდესაც მოიტაცვიდნენ ბეატრიჩსა.

გათენდებოდა რა დილა, ჯერეთ გამოიყვანდნენ დეაკომოსა ზ ბერნადიროს, რომელნიც შეიერებოდნენ ერთათა ზ დაუწყებდნენ ერთი შეორესა გოცნასა.

— მოდი ჩემო საუჭარელო მძაო, ეტეოდა ბერნადიროს დეაკომო, მოდი მომეხვიე მე, ვაი ჩემს დღეს! ვაი! უბედურნო ჩემო შვილებო! ვაი! ჩემო თბლებო, როგორ წაგართვეს თქუწნ მამა თქუწნი ზ თქუწნი მამული. —

ემაწვილსა ბერნადიროს არა გაეცებოდა რა თუ სად მიიყვანდნენ, რამეთუ ჭქონდა მას ბავშვისა გული ზ ხშირად ჭკითხამდა თავის უფროსსა მძასა:



— ნეტავი დეაკომო ასრე უსამართლოთ სჭრიან ჯიჲლირეთა? ჟოველთჳს სუღები საქმესა?

საწეალი დეაკომო ვერას იტეოდა რა ჳეებდა ჰასუსსა ქენეძითა. ცოტა ხანს უკან უმაწვილსა ბერნადიროს ჩამოესმებოდა ზარის ხმა, რაიცა მოასწავებდა იმათ უბედურებასა, ჳე ეტეოდა დეაკომოს:

— ცესმის დეაკომო! ცესმის, რისთჳს რეკამენ ზარებსა?

დეაკომო ჰასუსის მაგიერათ აკოცებდა თავის უნცროსსა მძასა ჳე ჩაიხუტებდა კულში.

— როგორ! შენ გეზარება სიკუდილი თუ? ეტეოდა გამოსაცდელათ დეაკომო უნცროსსა მძასა ბერნადიროსა.

— რასაკვრეელია გეზარება, მე მიუჭარს ჰეპელეზედ ჳე ჩიტეზედ სირბილი, მე მიუჭარს მჳის შუქი ჳე რომ მოგეჳდები მაშინ ვერასფერს ვერა ვიქმ, რასაკვრეელია გეზარება სიკუდილი!

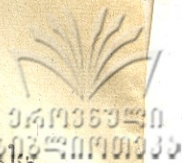
— მაშ საუჭარგლო მძაო ბერნადირო! იცი რისთჳს რეკამენ ზარებსა; უნდათ რომ წატეიუვანონ, ემაფოტზედა, რამეთუ მოახლოებულ არს ჩუწნი სიკუდილი.

— გამაგრდით მძანო, თქუწნი საათი მოახლოებულ არს! ეტეოდა მათ ეკლესიისა მსახური.

— მოახლოვდეს მღუთის ნება არს. ეტეოდა მათ დეაკომო.

— როგორ! კანა ჩუწნი სიკუდილი მღუთის ნება არს? ეტეოდა ჰატარა ბერნადირო დეაკომოსა.

— მაშ, ღუთის ნება არის, ჟოველივე შემთხვევა



მღუთისკან შეიძლება, ეტეოდ მოძღუარი ბერნადიროსა
დუკომოს მაგიერათ.

—მაშ კარგი, რადგანაც ცოდვილი არა ვართ,
ღმერთი სამოთხეში მანც დაგუდგენს.

—როგორ, არა ვართ ჩუენ ეველა ცოდვილნი,
ვართ მღუთის წინაშე.

—თუმიც ეველა ცოდვილნი ხართ, რისთვის ევე-
ლასა არ სჭირან თავსა ზ მარტო ჩუენ.

—შვილო ჩემო! შენ ღმერთს უეუარსარ ზ ამი-
სათვს; ვინც ღმერთს უეუარს, მალე წაიუანს თავისთან.

—მაშ თუ ასრე არს მამაო, თქუენ წადით ჩემს
მაგიერათა, ზ მე მოგართმევთ ჩემს აღიასა.

—მე სისარულით წავიდადი ღმერთთანა, რომ
მოვეთხოვე, მაგრამ არ ინება ზ მალათი წასვლა არ
შეიძლება ზ ამ სიტუეებით მოძღუარი ნუეესა სცემა
ემაწვილსა.

ამ დროს გამოვიდოდა ზალახი ალექსანდრო, კარ-
დანცმევდათ მათ შავსა სახეეველთა ზ წაიუვანდენ ემა-
ფოტსა ზედა; თან წაჰეუებოდა ჯარი ვარსულებისა, ეკ-
კლესიის მსახურნი, მოძღუარნი ზ ზალახის თანამეწე-
ნი, რომელთაც მიჰქონდათ ზავოსკები, საესენი საცდე-
ლისა მოწუობილებითა დუკომოსათვს. —ბერნადირო
შესედამადა რა ზავოსკასა ზედა ამა მოწუობილებათა
ეტეოდა დუკომოსა:

—დუკომო. ესე განურებულნი მავაშნი რა საჭირო
არიან?

დაღონებული ღვაკომო არ ამოიღებდა სმასა.

— მითხარ ძმაო რისი გეშინის, მე სიკუდილისა აწ არ გეშინის, მითხარ შევიტეო რა საჭირო არს ესენი?

ღვაკომო გამოვიდოდა მოთმინებითგან ღ ეტეოდა:

— ესენი ჩუწნთვს არიან მომზადებულნი საწყალე-
ბლათა.

— ოხ! ღმერთო ჩემო ჩემთვს! რაღა საჭირო იუო
ესენი ჩემთვსა, ხედავ რა წვრილი კისური მაქუწ, ამის
გადაჭრა ძნელი არ იქმნებოდა ზალახისათვს.

იტეოდა რა ამასა ბერნადირო, ეკლესიისა მსახურნი
უველა დაიწეებდა ტირილსა.

ამ დროს მოვიდოდა ჰანასგან კაცი მანიჩესტიო,
რომელშიაც ეწერა ჰატივი ბერნადიროსა. — გამოჩნდუ-
ბოდა რა ჰანასგან გამოგზავნილი კაცი, ეველას ეგო-
ნათ ეველა ჩენიებისა ჰატივი ღ ამისათვს დაიწეებდნენ
ევირილსა: ჰატივი! ჰატივი! — საწყალსა ღვაკომოსა სი-
ნათლე მოუვიდოდა თვალებიდან, მაგრამ როდესაც წა-
რიკითხეს მანიჩესტი, რომელშიაც ეწერა: — «შენ ბერ-
ნადირო კარდარჩენილხარ სიკუდილისაგან, მაგრამ მა-
ინც უნდა იქმნე მაგურებელი შენის, ჭირისუფლების და-
სჯისა. — ბერნადირო როგორც ბავშვი იუო დაიწეებდა
სტუნვასა სისარულისა გამო, მაგრამ ბოლოს იუიქრე-
ბდა: რომ ამით ვერა შერებოდა კარგსა, რამეთუ ბევრი
ცრემლი უნდა აქციოს თავისის ჭირისუფლების და-
ჯის დროს, ღ ამისათვს ეტეოდა ღვაკომოსა:

— მომიტევე მე, რამეთუ აღმიტაცა სისარულმან.



— შე ძრიელ მოსარული ვარ მშაო ჩემო, რომ შენ მაინც გადაგაჩინეს და მაქვს ეხლა იმედი, რომ ჩემს თბოლთ შეილებსა უზატრონებ და არ მოაგონებ მათ მამასა, რომელიც მიდის საფლავში.

— ბერნადირო შეჭირდებოდა მოვლად მისთა, როგორც შულებისა თვისისა, ამ დროს დაჯდენდნენ დეაკომოსა უკუდმად გახურებულს მაშებსედა, რომელნიც ეყარნენ ჰოვოსკასა ზედა და წვალებითა ამ გვართ წაიუვანდნენ ემატოტთანა, სადაცა გაჭეუბოდა ბერნადირო; ამ დროს დეაკომოს გაატარებდნენ თავის სახლის წინეთა, სწდაცა გამოვარდებოდა თავისი ცოლი ლუიზა, თავის შულებითა, და მუხუთა ბავშსა თვისსა მიუყვანდა მამასა კისერში და თითონ დავარდებოდა საკოცნელათ ჟერნთა ქმრისა, სადაცა გარდაქცეოდა დეაკომო, მოუბრუნდებოდა თავის შეილებსა და ეტყოდა:

— მალე! მალე! შეილებო! მამასა თქვენსა გადაჭყეტენ თავსა გალესილ ხანჯალითა, იუაუია ბედნიერი, და გიეუარდეს დაქვრიებული დედა თქვენნი.

— შენ ლუიზა! გიეუარდეს შეილები შენი და არ მოაგონებდე მათ მამასა მათსა, რომელსაც სჭირან კისერსა. — მაგრამ, სადა ხარ ლუიზა რომ ვერ გხვდება, ლუიზა ამ დროს იქმნებოდა გარდაქცეული. —

— დიერთო გზადლობ, რომ მაჩვენე სიკუდილის დროს ცოლი ჩემი და დადუნვიდა ამ დროს თავსა და აკოცებდა თვალებში თავის გარდაქცეულ ცოლსა; მერმეთ გადაკოცნიდა თავის შეილებსა, რომელნიც თავთა-



ვის ჰაწაწინა კელებით იჭერდნენ თავის მამასა და აბლევდნენ ნებასა გატანებად მისსა დასასჯელათ.

—მშვიდობით! მშვიდობით შვილებო, მე თქვენს ცნასამ საშოთსუმი, ბერნადირო —ესენი ესლა თქვენს შვილები არიან და შენ იცი და შენთან ვაცობამ თუ არ ვაცინებ მტერსა.—

ბერნადირო თავის მხრით გარდაუცნიდა თავის მისწულებსა და დააჩუქებდა მათა და ეტეოდა რომ მალე მობრუნდება იმათთან.

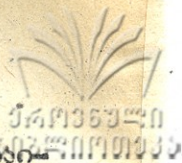
—მამა ჩვენს არ მობრუნდება თუ? მოგვიყვან ისა, შერშეთ მოგვიყვან. ბერნადირო შეჰპირდებოდა და ამ სიტყვებით მოშორდებოდა საწყალი დეაკომო თავის ცოლ-შვილსა.—

(ზოგი შერე იქნება.)

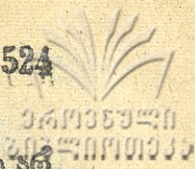
ქართულენოვანი გერმანოლოგია

რადი საუბრის დღეობები წესდებათა გეგმას, საქარ-
თულენოვანი სახლნი მარად ვეცნებით და მივდივართ სა-
ლოცავათ; ამათში ბევრი წილი უფრო სადიდებლათ, და
მომეცნებულ სასიერნოთ, გასართობლათ და საუბრებლათ.
ხსენებულ გერმანოლოგიის შაუთი, რომ გათენდა, მოგ-
მხადენით, თუახმობა ჩავსხით ურემში და გავიცემოდით;
ჩუქნიტგან ამ ხსენებულს საუბრადინ სულ არ იქნება
ხუთი ვერსი, ემაწვილები ცხენებზედ შევსხედით და ჩუქ-
ნც გავეძარტენით, რადროთი ვერსი გავიარეთ! მიმაჯალი
ურემების სიმრავლისაგან გზა ვეღარ აუქციეთ სამს სა-
ათსა, ორდობეში ისე გაჩნდნულები იუვნენ. ურემი უ-
რემზედ კუდ ბაწარასავით მისდევდნენ იმ ვიწრო ორ-
დობეში. განვლილის ერთი ვერსითგან დაებრუნდით უ-
კანვე, დაუადექით მინდორის გზას, და წუთს იქ დაიბა-
დნით. გწეალობდეთ არბოსა წმინდის გიორგის საუბარი!
რა ჩამოვხტით! დაბინავდით და ისევ უმაღლ გამოველით
მინდორზედ ამ ხსენებულს საუბარს დიდი მინდორი
უძევს დასავლეთისაკენ; რომ არ შემცხვეს ოთხი ვერსი
სიმრგვლე, ამ მინდორს გადავხედეთ მაგრამ, ეს ამო-

დენა მინდორი მლოცავის ურმებით იყო მოჭედდით. შვიდნი ემაწვილები, რომელნიც ერთად მივედით, ამ მინდორზე დილით საღამომდინ დავდიოდით და დავეძებდით ჩვენებსა, მაგრამ ვერსად ვიპოვეთ იმტენ ხალხში, ჩუქნ სახლობის ქებნაში მშიერი და მწუხრული დავდიოდით და კარგათაც დავიქანცეთ. მოატანა ბინდმა, ანთეს ზოგან სანთლები და ზოგან ქაღალდის ფარნები; მოვარე სრულებით არ იყო, ქარი უცებ შემოუბერამდა ხოლმე და სულ დააქრობდა. რვა საათამდინ ქარის გადაძვიდე ამ წალებასა ივენენ, ციცნათელასავით ხან განათებდნენ სამთლები და ხან კი ერთიც აღარა ჩნდა. დაშვიდდა ქარი, რის ვაი ვაგლასით გამოვიცენით გზა, მოველით საუდართან, მაგრამ მინამ მიველით, ბარე ოცჯერ წავაწედით; ხარებზე ბარე სუოჯერ ვირაზედ გადავიარეთ და ღაღმათაც თავი წავეავით ასე, რომ ემაწვილებმა სუეველამ ტანისამოსი დავისვარეთ, გავესვენეთ ბიჭი, ამოუატანინეთ ტანისამოსი, გამოვიცვალეთ და მაშინ ძლივს გავერიეთ ხალხში. საუდრის ახლოს ერთმა კნიაქნამ დაუკრა დაირბა, დაირბის ხმაზედ ვითქნაღეთ იმტენმა ხალხმა და მივეგროვდით იქა. რომელთაც სამი წლის გამამაგლობაში ურთი ერთი არ გვენახა, იქა ვნახეთ ვოველი ნათესავი; რა ჩუქნ დავცინახეს უცებ დაჩუმეს დაირბის დაკვრა და მოგვიკითხეს ნათესავებმან, ჩუქნც ავრეთვე. ქალებმა შექნეს ჩურჩული ჩემზედ, ექვსმა ქალმა ერთბაშად მთხოვეს მუზიკის დაკვრა, რაკი მთხოვეს რომ არ დაშეკრა არ შეიძლებოდა.



მოიტანა ბუშიკა, დაუკარი ზე კნიაჟნამაც დაჰკრა და-
 რას ზე მთელი სამი საათი დაუღალავათ მე ზე ის ქა-
 ლი უკრამდით ზე სსვანი კი თამაშობდნენ ლეკურსა.
 ასამდინ ქალნი იუვნენ მოთამაშენი ზე ოცამდინ თავადნი;
 ამათ სუეუელამ ითამაშეს ორორჯელ, ასლა თქუენ იუ-
 იქრეთ მე ზე დაირის დამკერელს რა ჯაფა მოცვიდო-
 და, ასე რომ როგორც წეარო ისე ჩამოგვიდოდა თავი-
 თგან ფეხებამდინ ოფლი, მინამ გავათავადით ლეკურის
 დაჰკრას, მინამ ჩუენებიც მოვიდოდნენ; მაგრამ, გათენ-
 ბის სამ საათამდინ მღერით ზე თამაშობით გაათენეს.
 როგორც ჩუენმა ქალებმა, უმეტესათ სსვათა ქალთა ზე
 კაცთა, შეტის ღვინის სმითა ზე მღერითა მოიქნცნენ
 ზე უადგილოთ წაეყარნენ, ასე რომ წირვის გამოსვლა-
 მდინ აქა იქა ჰერესებივით ეყარნენ. წირვის შემდეგ ჩუენ
 ქალებს ზე სტუმრებს ტანცაობა უნდოდათ გაემართნათ,
 მაგრამ, დამკერელი კი არავინ უჩნდათ; რაკი დამკერე-
 ლი არ იყო ამ ალაკას, მეზურნეები მოაუყარნეს, ჰირით
 ასწავლიდნენ ესე დაუკართო, მაგრამ ვერა ღონისძიებით
 ვერაფერი მიამგზავნეს ტანცის დაჰკრა. ქალებმა გულის
 წადილი ვერ აასრულეს, რაკი მეზურნეებმა ვერ დაუკრეს;
 ამ დროს ჩემს საუბედუროთ ერთმა კნიაჟნამ წამოიძახა
 ჩემსედ: რადსა ვდარდობთ, აი კოსტანტინემ იცის ბუ-
 შიკის დაჰკრა, რომელთაც ჩუენ მრავალჯერ გვიტანცა-
 ვნია ამის დაკრულსედაო. ამ თქმასე დამფთხალი ტრე-
 დებივით ითქრიალეს ზე ტლუ სესავით შუაში მამაქციეს
 ზე მთსოაეს: კთხოვთ ჰატევი გვცეთ ზე გვატანცავოთო.



მე ამ ქალების ხასიათი ვიცოდი, რომ ტანცს მალე არ
 მორჩებოდნენ, მე დაკვრით დავიდალებოდი და იმ სიც-
 ხეშიაც ძალსუფ დაძვებოდა; რა ვეღარა მოვიგონებრა,
 უთხარი: მუხიკა აქ არა მაქვს და რითი გატანციოთ.
 ოჲ, ამ ხმასე ერთ-პირათ სთქვამს: ესლავ ვიმოვნიოთ,
 მართლათაც სადლაც ემოვნათ კარგი დიდი მუხიკა და
 მამანქეს კელში; მუხიკის დანახვა და ჩემი დანახვა ერთი
 იყო. მაგრამ რა გვეუბოდა, რომ არ დამეკრა. დავი-
 წვე დაკრა და მათაც დაიწვეს ზოლკა მასურკა; ეს რაკი
 ვათავეს, დაიწვეს ზოლკა; შემდეგ კადრელი, ასე რომ
 ჩემი ძეგლები ჩემი აღარ მეკონა! ამასთანავე იმ სიც-
 ხეში ოთული ღვაფი-ღუფით ჩამაძლიოდა; მაგრამ არც
 თავიანთ თავნი შეიბრაღეს. რომ ვეღარა გავაწერა,
 ძალათი გაწეი და მუხიკა შეასუდ გავსლიჩე როგორც
 თხელმა წყალმა ტიფი გარიუოს და ადვილითგან აღარ
 იპროდეს, ისე უცებ ერთ ალაგას გაჩერდნენ და აღარ
 იპროდნენ; თუძა უკაცრავათ დავრნი ვეგლასთან, მა-
 გრამ მაგტენ არაფერს. ეს დაკვრა როგორც იყო ავი-
 ცილე, მაგრამ რაკი დაისვენეს კვალად ამიტუდნენ, რო-
 გორც იუოს ევ მუხიკა ჰურის ცომით დაკარი და კი-
 დევ კატანციავეო. როგორც ჭირი არ მიხდოდა, ისე
 მუხიკის დაკვრა, მაგრამ, რა ჩემი დარდი ჰქონდათ;
 როგორც იყო მივაკარი ცომით, დაუკარი და კვალად
 დაიწვეს ტანცაობა. თუთ ქალები, დამეძიც ივენენ და კა-
 ვალერებიცა; ოთსმა ქალმა მოსაწონლათ ითამაშეს, მა-
 გრა არც ისე, ოთსმა ქალებმა, ერთმანეთს კარგი ძვირ-



ფასი კაბები ჩამოასიეს; ექვსთა ქალთაც ამათ გული არ
დააკლეს, ტანცაობაში წაიქცა ერთი ქალი, ღ როგორც
კოჭურმა კაკლები, ისე უცებ კი გაიტანა ხუთი ღ თი-
თონაც ზედ წააწვა ხუთივეს. . ამ ამბავის მნახველთა
შექნეს სიცილი ღ კასკასი; მეც კი ბევრი ვიცინე ღ
სსჭათა უფრო მომეცებულათ, შექნეს კრციალი ღ გა-
ცვივდნენ გარეთ; მეც კი კარგათ მახდევინეს ოფლი ღ
ამითი ძლივს მეშველა იმათგან გამოსვლა. ამის შემდეგ
გაველით ერში მინდორსედ, ჯირითის ღ ხალხის სა-
ნახავათ; შუა გზას რა მივატანეთ, გლეხი კაცებისა ღ
დედაკაცების გაუანი ღ წუწუნი შემოგვესმა, ერთი ანო-
ბდა: უი! ქა!! საბანი მოუწარამს ვიღასაც, მეორე: ვაიმე
ოჯახო დაღუშულო, ნაბადი ღ ნიშა ხარი მოუწარამთ.
უი! დამიდგეს ორივე თვალები!? ნათხოვარი ტანისამოსი
მოუწარამთ, უი ჩემს სიცოცხლესა!? ვისაცა ვთხოვე მა-
შინვე მითხრა: თუ გააფუჭე ორ თუძანს არ დაგჯერ-
დებიო! ახლა რაღა ვქნა, რა ჰასუხი უთხრა: ნეტავი არ
დამეკარგოდა ღ ისევ გამფუჭებოდა, ჩავაცმევდი მაინცა
ჩემ დანიშნულ ქალსა. უი ჩემ ჩაქოლვას! ამ სიტყვებით
მოსთქჳამდა ღ მღუღარე ცრემლები ჩამოსდიოდა წუ-
როსავით. მოშორებით კიდევ ერთს დედაკაცს გადავე-
ლიჯა თავის მორთულობა, კელში ეჭირა ღ მოსთქჳამ-
და: უი, ჩემ ჩაქოლვას! უი, ჩემი თვალების დადგომასა,
ხალხნო ჩამქოლეთ; შვიდი წელიწადი შვილი არ მეუო-
ლა, ღ ქრმისაგან სავეედურით აღარ ვიყავი ცოცხალი,
შემდეგ მეუოლა ერთი ვაჟი, ვენაცვალე ამ წმინდის გი-

ორგის მადლსა, ამის სალოცავათ წამოვიყვანე, ზვარა
დაუკალ, შავვედრე, რომ გამჟარდოდა! დღეგრძელობის
მაგივრათ ვიდასაც აკნითვან ამოუყენებია, ჩემი ნიკო
წაუყვანია ღ ნიკოს მაგივრად, ტეაჭი გოგო ჩაუწვენია.
საბრალო ქალმა, სიმწარით დაიგლიჯა ბუწუწები, ორ-
თავე კელებით წაიშინა თავ ჰირში, დაეცა ღ გული მე-
მიყვარა. როდის როდის, ურების სრესით ღ წელთ
მღივს მოაბრუნეს. ამასაც განუშორდით ღ მივადექით.
კიდევ მწესარე მანდილოსანსა: შეიდი წლის შეიდი
დაქარგოდა, ესეც მოსთქვამდა: ჩემი შემცხედრე მიშლი-
და აქ წამოყვანას, არ დავიშალე ღ ესლა რაღა ჰასუსი
მიყცე, არა, შინ ცოცხალი ვეღარ მივაღ, მეც აქ დამა-
საფლავეთ. როგორც იყო იმ ერს გავატანეთ ღ მივე-
ლთ საჯირითო მინდორთან, აქაც ჩივილი შემოგვესმა,
ანობდნენ: ვაიმე ქმარი მამჟარეს; ვაიმე ჯიბითვან ფუ-
ლები ამოუცლიათ; აქვე დაინახეს უეზინი ჰრისტავი,
უოველმა დამკარგავებმა ჰრისტავს მოახსენეს, ჰრისტავი
დაფარულათ დადიოდა, რომ ქურდები დაეჭირა. აქ მრავ-
ალი ხალხნი იყვნენ, მაუურებელნი; გაიძარტა ჯირითი,
თამაშობა ღ ჭიდაობა. რა ეს ანბები გათავდა, ეველანი
მოველით, საუდართან თავთავიანთ ბინასუდ; ფულისა ღ
ნივთის დამკარგავნი მოსულნი იყვნენ საუდართან, კელში
თითო გირვანქა წმინდა სამთელი ეჭირათ ღ ანობდ-
ნენ: ღმერთო!!! შენ მოიყვანე ჩუწნი ქურდები დაჯრუნ-
ჩხული ამავე საუდართან, ჩუწნი ნივთი გამოვართვათ ღ
ისევე გაუშვათ თავიანთ ნებასყო. ამ ხმაზე ღ ზარის და-

ჩისხების დროს, სამმა ქალაქელებმა ჰაერებმა ჩუქნ
სალხს ჩაუყვეს ჯიბეში კელები და ფულით ზორტმანები
კი ამოაცალეს. ფულების ჰატრონებმა მაშინათვე შეუტ-
ვეს, სტაცეს კელი და სამნივე საუდართან შებოჭეს; ამ
დროს ზოლიციის ჩინონიკიც იმ მიწუტში იქვე გაჩნდა,
ზოლიციის ჩინონიკმა მაღალის ხმით დაიუვირა: კველანი
წინ წამოდექით ვინცეი. რამე დაჰკარგეთო ვისაც რა
ნიუთი დაეკარგათ, ან ფული, უოველმა უთხრეს: ჩინო-
ნიკმა ქურდებს დაუბრახუნა ფეხები და შეუტია! ესლავე
ამოდილეთ თორემ ცინბირში ამოჰქობთ თავსაო ქურ-
დებმა დაიწვეს კანკალი, ეცვალათ ფერი და ველარა
თქვესრა. ჩინონიკმა ჩასტაკა კელი და ცამეტი თუმნადინ
კი ამოაცალა ჯიბითგან ქურდებს. თხუთშეტმა კაცმა
როგორიც ნიშნებით უთხრეს. ჩინონიკმა ამ თხუთშე-
ტსავე დაურიგა თავთავის მსუდრი ფულები; ზოგს ხუ-
თი, ზოგს ცხრა და ვის ექვსი და ცამეტი მანეთები.
თრმოც მანათაშდინ კიდევ დარჩა ჩინონიკს; ჩინონიკმა
ას ქურდები, კელშეკრულები დანარჩენის ფულით კორს
წარადგინა.

ამის მნახველები, კველანი შინისაკენ გავეშადენით;
შვიდი წლის ემწვილი ორი დღის შემდეგ ჭალაში ეპო-
ვნათ, და აკვნის ემწვილისა კი არა გაგვიგიარა ჯერა.

ჩუქნი გერისთობის სალხნი ესეკი დაადონეს ქურ-
დებმა. —

7 6/17



საქართველოს
საქართველოს